

VI KVINNOR

Pris 75 öre

Nr 6 * 1962

AMERIKANSKA KVINNOR I AKTION FÖR FREDEN

”När världens kvinnor beslutar sig för att göra slut på kriget, kan de också göra det”, skrev den engelske 1800-talsförfattaren och socialfilosofen John Ruskin för omkring 100 år sedan. Det är ett citat, som kvinnorna i den nya amerikanska fredsrörelsen Women International Strike for Peace, har tagit fasta på. WISP — som namnet förkortas till — har blivit något av en massrörelse, vilken inte begränsats till USA utan fått efterföljare runt om i världen.

Rörelsen är nu något år gammal och den bredd den redan fått är desto märkligare, som den inte stöds av några mäktiga organisationer och inte arbetar efter vanligt mönster med medlemmar, som betalar sina avgifter och på så sätt ekonomiskt kan bidra till organisationens utgifter. Bidrag får man emellertid, men bara på frivillig väg, och det tycks vara många, både affärsmän, föreningar och privatpersoner, som med glädje offrar pengar på WISP.

Medvetna om sitt ansvar

Det började mycket blygsamt. Mrs Dagmar Wilson i Washington, som till yrket är barnboksillustratör, började tillsammans med ett halvt dusin vänner demonstrera utanför Vita huset, skriva brev till mrs Kennedy och mrs Chrusjtjova och sända ut brev till kvinnor över hela USA, i vilka man förde fram tanken på en kvinnornas kamp för fred. Det är alltså inte fråga om en organisation i vanlig bemärkelse. Bäst kan den beskrivas som en rörelse, startad av oroliga och ansvarsmedvetna kvinnor, som vill hejda en utveckling, vilken bara kan leda till krig.

Tanken med denna kvinnornas kamp för fred hade uppenbarligen fötts i rättan tid. Det var strax efter de sovjetiska kärnvapenproven i Sibirien hösten 1961. USA tillkännagav sin avsikt att utföra nya prov och läget i Berlin var hotande. Dessa fakta tycktes mer än någonsin stimulera kvinnorna att göra något för freden.

Många av de aktiva inom WISP har tidigare verkat i olika fredsrörelser men många är husmödrar, som ensamma har gått omkring med

en stark fruktan för kriget men som inte vågat säga sitt hjärtas mening i tron att de var ensamma. En kvinna sade: ”När min man talade om vad politikerna och tidningarna skrev om krig, trodde jag att det var jag som var tokig, och att det måste vara på det här sättet. Jag är mor och vill att mina barn skall få leva. Detta (Womens Strike) gjorde det klart för mig, att det finns andra kvinnor som känner som jag.”

Enkelt men storslaget

Programmet för denna märkliga kvinnorörelse, som av en engelsk journalist betecknats som ”den första kvinnliga massrörelsen sedan rösträttsstriden” är mycket enkelt. Till nyåret 1962 gav man ut en deklaration, som kräver slut på kärnvapenproven och förbud mot tillverkning och lagring av kärnvapen samt en allmän, samtidig och kontrollerad avrustning. Det är enkelt, men det är storslaget.

Om man skulle jämföra WISP med någon tidigare rörelse kan man kanske nämna Bertrand Russell och hans ”De hundras kommitté” i England, vilken tar upp samma tanke och propagerar på ett liknande sätt. Kvinnorna i USA har klokt nog inte från början startat med någon tungrodd organisatorisk apparat. Mycket av vad som hittills har skett i

WISP:s namn har uppstått helt spontant. Kvinnor har demonstrerat med plakat utanför FN-byggnaden, utanför Vita huset, ambassaderna och i de mindre städerna utanför officiella byggnader. Man har ringt upp sina vänner och fått ihop en liten grupp och givit sig av med sina plakat till någon lämplig plats. Så småningom har man skaffat ett sekretariat, en central i Washington, vilken bland andra uppgifter upprätthåller de internationella kontakterna, och de är inte få. Förutom de flesta länderna i Västeuropa har kvinnor i USA tagit personlig kontakt med kvinnor i bl. a. Afghanistan, Bulgarien, Kambodja, Kina, Cypern, Egypten, Tjeckoslovakien, Indonesien, Polen, Pakistan, Indien och Sovjetunionen.

I nyårsdeklarationen tillkännagavs också, att kvinnodelegationer i flera länder den första dagen i varje månad kommer att uppvakta sina respektive regeringar och be om en redogörelse om vad som uppnåtts beträffande en allmän avrustning i världen. Detta är ett nytt och friskt sätt att tala om för de styrande vilket ansvar de har!

WISP:s aktioner har rönt stor uppmärksamhet i den amerikanska pressen, och mycket noggranna tidningsläsare i Sverige har även i våra spalter fått en och annan nyhet om dess arbete. Rörelser för fred tycks dock för vissa tidningar inte höra till ”gångbart nyhetsmaterial”, vilket den storstilade demonstrationen under påskhelgen i England med ett möte som samlade 40.000 människor och det utrymme som kostades på den i svensk press, är ännu ett exempel på.

G. G.

Himmelsfärd

Efter många regndagar
en klar kväll.
Månens nyblankade sköld
speglar sig i Mälaren
bortåt Kungshatt
och rakt i söder
högt över horisonten
gnistrar Jupiter varnande.

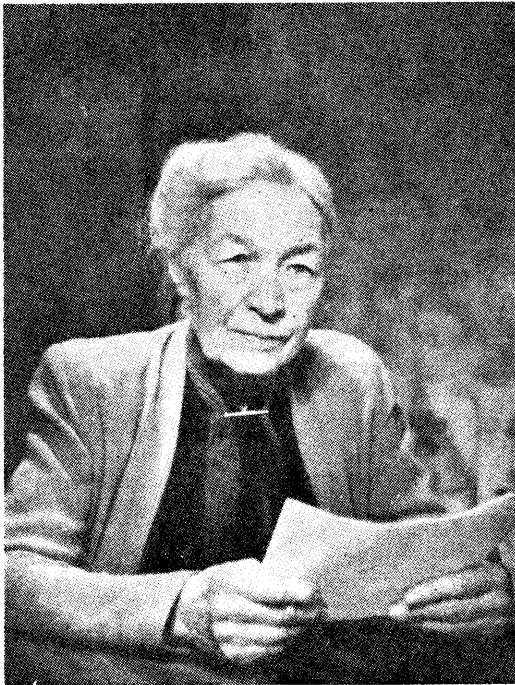
Ur markens yppiga grönska
ser vi ängsligt mot himlen

där två människovarelser
inneslutna i jordiska farkoster
rusar fram genom rymden
just nu,
i denna stilla kvällsstund.

De har lämnat jorden —
men de lever ändå. Ännu.
Andrejan och Pavel, små gossar,
utvalda till hjältar —

Mätte era mödrar få återse er
oskadat livslevande
på den hemtrevliga jorden!

GUNHILD TEGEN 13 augusti 1962

KERSTIN HESSELGREN

*Må hennes livsgärning bli en
mäktig inspiration för nya generationer
av svenska kvinnor*

ännu pigga, varma ögonen i den bräckliga gestalten. De vittnade om en ljus tro på livet och på människornas vilja och förmåga att gestalta sin värld förnuftigt — att göra den till en god hemvist för alla. Allt det som bara kan skapas i en värld i fred.
V. S.

Med Kerstin Hesselgren har en av de stora i svenskt samhällsliv och svensk kvinnorörelse gått ur tiden. Hennes livsgärning, som sträckte sig över ett halvt århundrade, ägnades i första hand åt dem som hade det tyngst och svårast: åt kvinnorna. Kvinnorna och barnen i de usla bostäderna och kvinnorna i de hälsofarliga fabriker i detta sekels ungdom. Rymliga och hygieniska bostäder, människovärdiga arbetsförhållanden, lika lön för lika arbete, rätt till utbildning — det var krav som stod skrivna på hennes fana.

Det skämtsamma smeknamnet "Kerstin den första" hade ett respektabelt underlag: hon var den första kvinnan i vårt land som blev skolköksinspektris, den första bostadsinspektrisen, den första yrkesinspektrisen och den första kvinna som valdes till ledamot av Sveriges riksdag. Det senare skedde i Göteborg i september 1921, då val förrätades till 1:a kammaren. Samma höst var det andrakammarval, det första där kvinnorna deltog, och fyra kvinnor blev invalda. När Kerstin Hesselgren i januari 1922 bänkade sig i riksdagen hade hon alltså sällskap med bl. a. Elisabeth Tamm och Agda Östlund.

Kerstin Hesselgrens begåvning och stora arbetskapacitet togs i anspråk för mångskiftande och viktiga uppgifter. Hon var på sin tid medlem av folkhushållningskommissionens kvinnoråd, vid den första internationella arbetskonferensen — i Washington 1919 — var hon svenska regeringens delegat och 1928 ingick hon

som sakkunnig i den svenska delegationen vid Nationernas förbund. Hon var ordförande för *Moderskapssakkunniga* och för *Kvinnoarbetskommittén* — orden säger oss något om de för kvinnorna viktiga problem hon satte in sina krafter på. Dessutom var hon ordförande, ledamot eller hedersledamot i ett stort antal föreningar och styrelser.

Det vi med alldeles särskild värme minns är hennes gärning i vårt eget förbund. Hon var ordförande i Frisinnade Kvinnors Riksförbund och sedan från 1931, då förbundet antog namnet Svenska Kvinnors Vänsterförbund, dess ordförande fram till 1946. Och sedan dess vår hedersordförande.

När hon i januari 1952 firade sin åttiotaårsdag blev hon hjärtligt uppvaktad av förbundet. I det sammanhanget skrev vår oförglömliga Elisabeth Tamm i vår tidning bl. a.:

"Under sin levnad har Kerstin Hesselgren varit vittne till världskrig och fredsslut och krig igen, till strider och oro, som nu förekommer här och var på jordklotet, strider mellan stormaktsvälde och rätt och vilja till självständighet mellan folken i världen. Men Kerstin Hesselgren har alltid haft och kunnat behålla sin förhoppningsfulla, ljusa tro på livet och det godas seger hos mänskligheten."

Det återstod ännu att säga. Kerstin Hesselgren uppnådde en hög ålder, hon blev 90 år gammal. De senaste åren orkade hon inte vara med i arbetet. Men det vi minns av henne från dessa senare år är de

Modig klok och framsynt

Kerstin Hesselgren var en av de stora svenska kvinnorna, en i den rad som börjar med Birgitta och går vidare över Fredrika Bremer och framåt.

Jag var lycklig nog att känna henne och följa hennes gärning om ock på avstånd redan 1921, då hon blev ordförande i det nybildade Frisinnade Kvinnors Riksförbund, och under alla femton åren från 1931 till 1946 då hon ledde förbundet under dess nya namn, Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Kerstin Hesselgren var en modig kvinna. Jag ska aldrig glömma den natt på 20-talet då vi stod några stycken på riksdagshusets trappa vid 3-tiden och hade hört Första kammaren beskylla Kerstin Hesselgren nästan för osedlighet därför att hon begärt en utredning om huruvida lagen mot preventivmedel kunde avskaffas!

Men hon var också klok och framsynt. Säkerligen anade hon redan 1946 att Hiroshimabomben inte röjt en genväg till ett av hennes livs stora mål — fred på jorden.

När vi i dag lyser frid över Kerstin Hesselgrens minne, så gör vi det inte bara med den varmaste tacksamhet för vad hon gav oss under många år utan också i visshet om att hennes minne skall leva i hennes verk, som en inspiration för kommande generationer av svenska kvinnor.
Andrea Andreen

KONTAKT MED ARBETSLIVET

Det som här följer är Kerstin Hesselgrens egna ord, en beskrivning av ett avgörande skede i hennes liv, hämtad ur ett "Utkast till memoarer".

Nu tycks det mig som om dessa utplockade glimtar samlar sig till en gripande och betagande bild av en kvinna som med det varma hjärtats aldrig svikande intresse personligen arbetat sig igenom ett halvt sekels strävan för ljusare, mänskligare förhållanden, särskilt för de hårdast pressade — kvinnorna. Kvinnorna — som skulle hålla ihop ett hem i trångboddhetens, ohyrans och fuktens bostäder, kvinnorna på de sämst betalade arbetsplatserna. — Upp och ned genom vårt långa land, till sjös och till lands, under krigsnöd och efterkrigstid, alltid levande och personligt deltagande, aldrig sparande sig själv, så träder Kerstin Hesselgren fram i dessa glimtar. Och ändå — värmen, charmen, generositeten som fanns med i allt arbete, vid alla sammankomster och möten där Kerstin Hesselgren var deltagare eller medelpunkt, det kan aldrig komma till sin rätt genom hennes egna ord, men det genomlyser alla minnen av denna rikt begåvade människa.

Honorine Hermelin-Grönbech

stads- och yrkesinspektionen. Det var mitt första offentliga uppträdande i Sverige, och jag var verkligen darrbent när jag kom in i salen, som var fylld av läkare och socialt intresserade personer. Min mor vågade inte komma med, hon trodde inte jag skulle kunna klara mig och inte jag heller.

Jag glömde emellertid min rädsla i glädjen att få tala om de i mitt tycke oerhört intressanta saker, som jag upplevat under mitt collegeår. Hur auditoriet tog emot mina utläggningar minns jag ej, men jag blev mycket snart erbjuden plats som bostadsinspektris i Stockholm, där jag i tre år arbetade tillsammans med doktor Germund Wirgin, som var chef för den nyinrättade bostadsinspektionen. Det blev något av pionjärstämning över vårt arbete, som skedde i bästa samförstånd.

BOSTADSNÖDEN PÅ NÄRA HÅLL

Bostadsnöden var stor, inneboendesystemet florerade och von Koch skrev i Social Tidskrift om stadens kåkar. Nya hus med för tunna väggar och slarvigt byggda uppfördes i massa i de nya stadsdelarna Vasa och Birkastaden. Det sades, att byggherren ofta gjorde konkurs vid första våningen, likaså nästa byggmästare vid andra våningen osv., så att ett hus innan det var färdigt kunde ha 3-4 mer eller mindre f. d. ägare, vilket ju ej höjde kvaliteten. Fukt och mögel grasserade, och väggohyran var allestädes närvarande. Mitt arbete gick huvudsakligen ut på att lära folk torka ut sina fuktiga bostäder, där ofta hela väggarna var svarta och ludna av mögel. Jag har än i dag förmågan att med handflatan kunna känna om det finns

fukt i en vägg. Det var ofta svårt att förmå de överarbetade och trötta husmödrarna att torka bort möglet och värma tegelstenar för att med dem dra ut fukten. En tegelsten skulle enligt uppgift kunna suga i sig nio liter vatten. Man lade dem på spisen tills de blev heta och staplade sedan upp dem mot den fuktiga väggen. Efter att ha legat några timmar, lades de åter på spisen och ångades av för att ånyo användas. Detta sätt gav ofta goda resultat, men var givetvis besvärligt och tidsödande för husmödrarna.

Men ändå värre var det med ohyran. Det fanns gamla kåkar, där hela väggen såg ut att röra sig. Cyanväte hade man då ej tillgång till och staden var ej så vidare liberal med reparationer. Jag trodde jag hade blivit expert på all slags ohyra, när jag en dag av en gammal dam blev strängt tillhållen min oduglighet som bostadsinspektris, därför att jag inte visste hur duvlöss såg ut och skulle behandlas. Jag måste erkänna att jag såsom lantbo var obekant med duvlöss, men jag fick snart lära mig att det var en allvarlig plåga.

Man kunde också bli uppmuntrad i sitt arbete. Jag minns när jag en dag, då jag blivit mer eller mindre surt mottagen vid mina besök, knackade på en dörr och genast blev inläppt av en kvinna med orden: 'Nej, är det ett fruntimmer, det var då väl, en karl kan ju inte förstå hur vi har det.' Det blev också att diskutera mat och barn och tvätt och allt som hör till ett hushåll. Men så gick hon också in på att sköta fukten, även om 'väggarna var vårdens', som det ofta och med en viss rätt framhölls. Men båda parter ansträngningar behövdes för att bekämpa dessa svårigheter. Det fanns familjer, som avskiktligt flyttade in

Forts. å sid. 20

*

Början av 1900-talet var det sociala uppvaknandets tid i vårt land. Centralförbundet för socialt arbete hade bildats. G. H. von Koch och Ernst Liljedahl gav ut Social Tidskrift, som modigt behöll sitt namn, trots varningar att man skulle förblanda den med socialdemokrati, ett ännu mycket skrämmande begrepp. Socialstyrelsen kom till, och vi fick ett socialdepartement, statliga kommittéer arbetade med folkpensionering, sjukkassalagar, skydd mot yrkesfara, och kravet på statlig och kommunal inspektion höll på att arbeta sig fram.

Vid denna tidpunkt — 1904 — kom jag tillbaka från England, där jag utbildat mig för inspektionsverksamhet vid Bedford College i London. Detta var så pass nytt, att Svenska Läkaresällskapet inbjöd mig att hålla ett föredrag om den engelska bo-

Kerstin Hesselgren var en mycket skicklig och mycket uppskattad föreläsare. Här ser vi henne bland några textilarbeterskor vid en sommarkurs på Brunnsvik i mitten av 40-talet. Längst t. v. en av vår tidnings trogna läsare, Lilly Andersson, Alafors, och längst t. h. ledamoten i Stockholms stadsfullmäktige Iris Ahlberg.

OLYCKOR SOM KAN UNDVIKAS

Det är något speciellt tragiskt när olyckor drabbar barnen. Genom att i pressen dagligen matas med uppgifter om våldsdåd begångna på olika platser av vårt oroliga klot, genom att dagligen läsa om trafikolyckor, drunkningsolyckor etc. har vi i viss mån blivit avtrubbade. Vi reagerar inte längre så våldsamt när dagspressen vräker över oss en ström av rapporter om dödade och skadade personer.

Vi har accepterat att det moderna samhällslivet med dess hektiska rytm kräver en tribut av människoliv i form av trafikoffer. Möjligen läser vi med större intresse än vanligt om olyckor av större format. Stor naturkatastrof kräver några hundra dödsoffer i Sydamerika. En flygkatastrof med något hundratal dödade inträffar intill New York. Dagens

Text:

Ulf Ljunggren

Foto:

Ulf Holmstedt

strider i det oroliga Afrika har skördat sina offer.

Men det finns en art av olyckor som ögonblickligen engagerar — barnolyckorna! Den mest blaserade tidningsläsare engageras helt och

fullt av detta viktiga och tragiska ämne. Att ett litet barns livstråd klipps av redan i livets första år är en händelse som inte lämnar någon oberörd. Men vi tvingas också här att acceptera det faktum att olyckor kan inträffa alla försiktighetsåtgärder till trots.

Det finns dock en typ av barnolyckor som vi helt enkelt inte får acceptera som ofrånkomliga. Det är de olyckor som inträffar i hemmet. Varje år visar en kuslig statistik. Om man bortser från trafikolyckorna, så inträffar tre fjärdedelar av alla barnolyckor i hemmet. Tre olyckstyper dominerar:

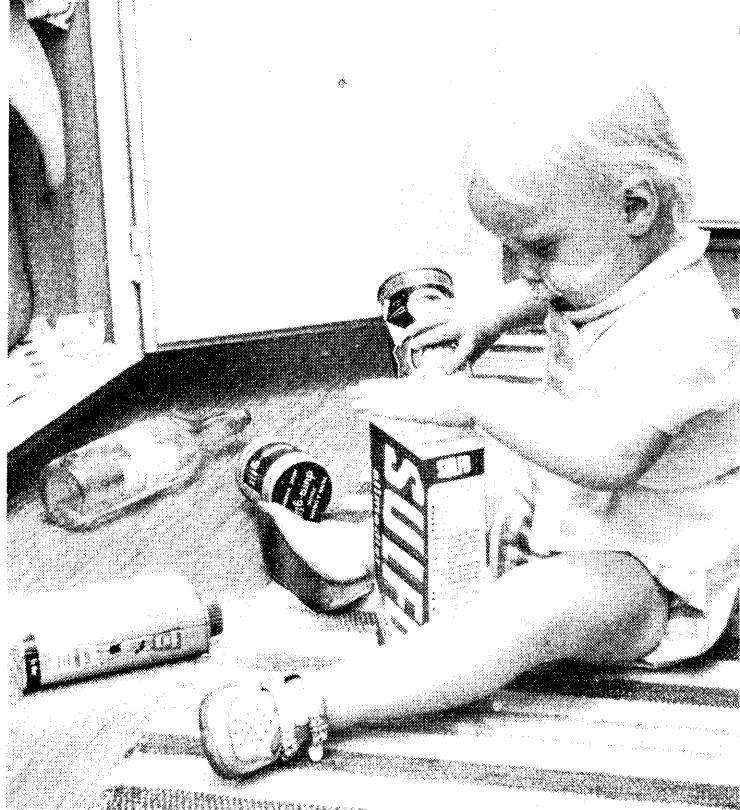
Fönsterolyckor.

Lek med tändstickor.

Förtäring av giftiga ämnen.

Fönsterolyckorna har vi behandlat i ett tidigare nummer. Låt oss bara än en gång påpeka att det är av yttersta vikt att förse alla fönster med säkerhetslås av sådan typ att barnen omöjligen kan få upp dem.

Beträffande barnens lek med tändstickor kan man tycka att det väl knappast ska behöva ordas om att tändstickor i barnahänder är livsfarligt och i högsta grad förkastligt. Men trots att den ena olyckan följer på den andra, så inträffar det alltså jämt att föräldrar placerar tändstickor på sådana platser att de små kan få tag i dem. "Av skadan blir man vis" heter det, men den tesen äger dessvärre inte tillämpning i verkligheten. Vi måste bli långt mer försiktiga än vi redan är. Tändstickornas plats är inte framme på spi-

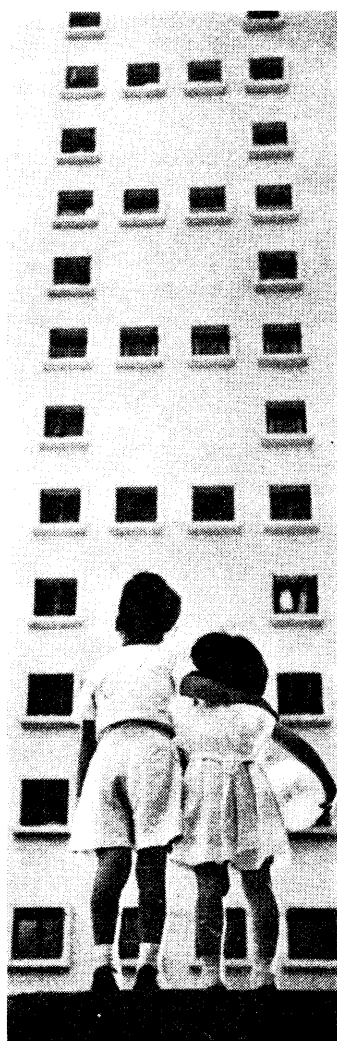

PRIVAT OCH SAMHÄLLELIGT PÅ BOSTADSMARKNADEN

För den som är utan bostad, för de som bor i fallfärdiga, hälsoskadliga ruckel, för de familjer som får leva åtskilda därför att de inte kan få tag i en bostad, för de många som av samma orsak är hänvisade till trista och dyra inackorderingsrum — för alla dessa är bostadsfrågan utan tvekan det allt överskuggande problemet. Det är det som förbittrar deras liv, som bestjäl dem på glädje och familjelycka, förstör deras nerver och äventyrar deras barns psykiska och fysiska hälsa. Hur många förstörda äktenskap har bostadsbristen på sitt skuldkonto? En utredning om den saken skulle säkert blotta många skakande tragedier.

Det har under senare tid talats mycket om de kommunala bostadsförmedlingarnas otillräcklighet, om mannamån vid fördelningen av nytillkomna bostäder och var och en som i bostadskön är betecknad som katastroffall känner naturligtvis den egna situationen som en direkt katastrof. Vilket den givetvis också är för vederbörande. Men det finns en hyresmarknad som ingen kommunal bostadsförmedling har någon insyn i och där inte katastroffallen står i förtur: den privata hyresmarknaden. I en stad som Stockholm ägs fortfarande den största delen av hyreshusen av privata husägare. Det finns naturligtvis sådana som då en lägenhet i någon av deras fastigheter blir ledig ställer den till bostadsförmed-

lingens förfogande. Men även i sådana fall avgör ju hyresvärden vem han vill ha till hyresgäst — och flerbarnsfamiljerna är sällan önskvärda sådana, tyvärr. För att inte tala om att många hyresvärdar utnyttjar situationen på bostadsmarknaden till att skaffa sig pengar "under bordet", dvs. de tar inte bara hyra utan också några tusenlappar för överlåtelsen.

"Var är mamma?" frågar sej med all rätt de här små. I kapp med hyrorna skjuter de nya bostadshusen i höjden. Och var de än är barnvänliga är de inte. Varför bygger man så högt? Ja, det är de dyra tomtpriiserna och det är bristen på mark, är svaret man får. Kontors- och affärshusen breder ut sig i storstadens centrum, människorna flyttas allt längre ut i periferin. Om de åtminstone slapp bo i skyskrapor ...

Egentligen är vi människor väldigt vanebundna också i vårt tänkande. Att det är samhället som ska stå för sådana ting som broar och vägar det är vi alla överens om. Och när Stockholms stad lägger ut miljardbelopp på tunnelbanebygge så tycker vi också det är helt naturligt, för trafiken sväller ju och bilarna — som ägs av privatpersoner — måste ju få komma fram. Vi tycker också det är naturligt att det byggs parkeringsplatser och att staden betalar det. På dessa och många andra områden finner vi det självklart att det är samhället som ska finansiera, bygga och förvalta. Men när det gäller tak över huvudet, bokstavligt talat, detta som jämte födan är det mest primära och livsviktiga för människorna, där är det fortfarande många som tycker att det är helt i sin ordning att privatpersoner ska äga hyreshus och bestämma vilka som ska få bo där. Och förtjäna pengar på det! Och strunta i att reparera och underhålla lägenheterna! Nog är det konstigt. Nog borde det vara samhället som äger och förvaltar hyreshusen.

Genom tillkomsten av kommunala och halvkommunala s. k. allmännyttiga bostadsföretag har bilden under de senaste årtiondena något förändrats. Men i många kommunala församlingar går stridens vågor höga mellan dem som vill vidareutveckla denna sociala linje i bostadsfrågan och dem som vill att det privata kapitalets inflytande över bostadsmarknaden skall bibehållas och förstärkas.

Ett stort bekymmer är de höga hyrorna, som ofta tvingar trångbodda familjer att avstå från en erbjuden rymligare bostad. Här krävs det utan tvekel generösare statliga subventioner åt barnfamiljerna så att de verkligen orkar med hyran för en god och rymlig bostad.

Vi har i alla tider varit kända som ett särdeles trångbott folk, trots vår ringa folkmängd på en ansenlig yta. Den sociala linjen i bostadsfrågan har strävat att bryta denna trista och för folkhälsan skadliga "tradition" och mycket har i den vägen utträttats under senare tid. Men mycket återstår att göra. Bostadsbristen måste hävas. Och när nu regeringen lovar en stark ökning av bostadsbyggandet börjar man i alla fall hoppas att bostadsbristen så småningom ska kunna övervinnas. Att massor av byggnadsarbetare går arbetslösa medan hopplösheten smyger sig allt djupare i de bostadssökandes långa led — det är inte försvarbart.

sen, eller i askkopporna på borden.

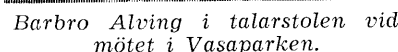
Detsamma gäller för alla slag av giftiga ämnen. Att man förvarar medicinen i ett för detta ändamål särskilt avsett skåp borde vara självklart. Men många tänker inte på att de flesta tvättmedel och andra i ett hem förekommande kemikalier är minst lika farliga. Sådana artiklar bör förvaras bakom låsta dörrar. Vi kan och får inte nöja oss med att "olyckan kan vara framme". Det finns inget som helst försvar för den här typen av olyckor. Inte låter vi våra småbarn leka intill randen av ett högt stup. Inte slänger vi ut dem på djupt vatten när de inte är simkunniga. Då bör vi inte heller genom vår tanklöshet ge dem möjligheter att skada sig själva med eld eller förgiftning.

Tjugo år senare går jag bredvid en japansk student på vägen mellan Södertälje och Stockholm. Vi är tusen i tåget. Jag ska hålla fem minuters erinran om byn Lidice. Den

Barbro Alving skulle hålla huvud-
anförandet vid avslutningen. Fram-
för talarstolen stod ungdomarna med
den jättestora duken med fotogra-
fierna. Den lille japanen i sin svarta
studentuniform var näste talare.
Barbro Alving började sitt tal: Jag
är i den lyckliga omständigheten att
just för en liten stund sen ha fått
se det största av naturens under.

En militär hade i en försvarstidning sagt: Om folk fick ta sej ut till fots kan utrymningen ske på två timmar. Ingen hade talat om var

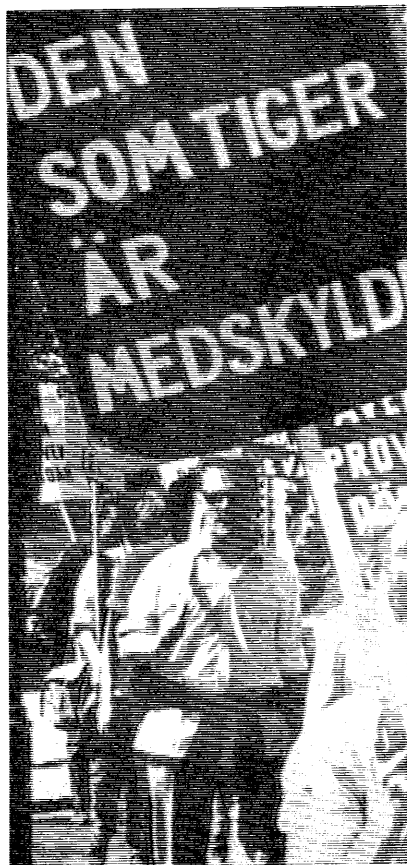
Den lille japanen klev upp i talarstolen. Man läste ett telegram från hans följeslagerska som hamnat på Karolinska för en blindtarm. I korta satser hälsade hon oss. Tackade oss för att vi saier nej till atombomben.

Japan vet! Japan säger nej! Miyko Matsubara, lärarinna i Hiroshima. Hiroshima Hanabusa, studenten, berättade genom tolk hur hans 67-åriga farmor var den enda överlevande äldre i släkten: — Hon bar mej på ryggen bland två som hon sålde. Hon dog när jag var sex år. Faddrar från Amerika bekostade min skolgång. Vi var 80.000 föräldralösa efter hiroshimabomben. Jag var med bland dem som fått pengar från privatpersoner i Amerika till min utbildning.

Vi i Japan är mest utsatta för proven. Vi har redan nått gränsen för det som inte går att överleva. När Ryssland och Amerika nu provar nya bomber är det vi japaner som är direkt i livsfara, därför att vi inte tål mer. För varje prov går fler och fler av Hiroshimas offer mot döden. Vi bär alla redan ett övermått.

Barbro Alving's ord om strålningsdosen vi ska ha om halsen och japanens ord hur det högsta stadiet redan är nått för dem som fick bomben över sig var inte på något sätt sammankopplade för att skaka och ruska. Det var två självklara fakta som ställdes bredvid varandra. Byn Lidice och 175 människor där kan gömmas under en gravsten, begråtas, och kanske glömmas en dag, men författaren Harry Ahlbergs femtonåriga dotter Sussi, hon som talade för ungdomen, hade ändå sammanfattat allt i sitt tal dagen innan när hon sa: *Varför tiger ni alla föräldrar? Vad är det för en värld vi går ut i? Vi vill leva! Varför hjäl-*

En av de slagkraftiga och manande texterna på de många plakaten som bars i tåget: "Den som tiger är medskyldig..."

ÄNKOR SOM INTE FÅR NÅGON ÄNKEPENSION

På tal om sambeskattningen hör man ofta folk säga att "det vore bäst man skilde sej, man kan ju leva ihop ändå, men man slipper ifrån sambeskattningen". Det ligger väl något i det, fast de som gör allvar av hotelserna är säkert inte många. Om inte annat så för barnens skull drar man sej för något så drastiskt som skilsmässa när enda syftet är att få lägre skatt. Och även om det kan vara förbundet med vissa ekonomiska nackdelar för en del så är nog inte det i vanlig ordning registrerade äktenskapet så dumt i alla fall. T. ex. när det gäller vissa former av pension.

Tidigare har det varit så att två sammanboende under, som det hette, äktenskapliga förhållanden, i pensionshänseende betraktats som makar (vilket de naturligtvis också är, även om de inte registrerat äktenskapet). Efter den 1 juli 1960, då bl. a. den nya änkepensioneringen trädde i kraft, har bestämmelserna ändrats. För att kontrahenterna i ett icke registrerat äktenskap skall betraktas som makar, krävs endera att de tidigare varit lagligt gifta med varandra och flyttat samman igen eller att de har barn tillsammans (och naturligtvis bor ihop). Föreligger inget av dessa två betingelser betraktas de i pensionshänseende icke som makar och erhåller alltså var och

per ni oss inte? Ni som har upplevt två världskrig? Varför tiger ni? Hjälp oss genom att öppna munnen. Ni säger att ni begriper det inte. Ni har ju varit unga. Vad är det som har dött i er?

Vi åker hem i pingstnatten. Näktergalen sjunger på Djurgården. Hazeliusstatyn är omsvärmad av otte-tidiga fåglar. Skansen bevarar vår kultur. Minnesstenen över en stor man som bevarat de verktyg våra fäder brukat. De verktyg, som vi brukar nu blir så genialiska, att den nya värld som kanske ska kunna ta jorden i besittning om miljoner år inte vet vad de har använts till. Kanske mätningdosen gjorts av rostfrott stål och invandraren om några tusen år räknar resterna av sju miljoner svenskar. Födelsebrickan som hade en strålningsregistrator på sin baksida. Mätte de människorna aldrig börja forska efter vad den använts till.

Astrid Pettersson

en när de blir 67 år folkpension såsom ensamstående, dvs. ett högre belopp än de skulle fått tillsammans om de betraktats som makar. Och det låter ju väldigt bra. Men ingen är odödlig. Det kan inträffa situationer när den ena parten — och i detta fall är det alltid kvinnan — djupt får ångra att hon och maken underlät att "gå till borgmästaren eller prästen". Ett fall vi fick relaterat för oss av en socialtjänsteman kan tjäna som exempel på det:

Det var i juli 1960, några dagar efter att lagen om den nya änkepensionen trätt i kraft. En man rycktes plötsligt bort och hans hustru, som han levat samman med i drygt 25 år, stod ensam. Några barn hade de inte. Hon uppsökte pensionsnämnden för att ansöka om änkepension. Det blev avslag. De hade aldrig varit "lagligt" gifta. Avslaget berodde inte på avoghet hos pensionsnämnden — de nya bestämmelser som just trätt i kraft är så klart utformade att det inte är möjligt att kringgå dem. Och därtill kommer, tillade vår sagesman, att den pension hon skulle fått efter maken från den firma där han arbetat, inte heller utbetalades: hon betraktades inte som änka eftersom äktenskapet inte varit registrerat! Hade bara den detaljen i deras äktenskap varit ordnad skulle hon haft rätt till full änkepension (som i dag efter den senaste standardhöjningen utgår med 3.050 kr om året plus pension efter maken från hans tjänst). Och dessutom vid behov fått ett behovsprövat bostadstillägg. Nu stod hon på bar backe.

Hon är säkert inte den enda som råkat ut för detta och det är därför vi skriver dessa rader. Man bör se om sitt hus i tid. Det är så många lagar och förordningar människor måste underkasta sig i ett civiliserat samhälle så det där med att gå till borgmästaren eller prästen om man tycker om varandra och vill leva ihop hör till de blygsammare. För övrigt kan det också uppstå andra svårigheter förutom de nämnda när ett icke registrerat äktenskap upplöses genom döden. Tänk bara på risken för att mannens släktingar uppenbarar sig och vill ha sin arvedel

Handsken är kastad

Nedanstående har vi hämtat ur vår norska systerorganisations tidning "Kvinner hjemme og ute". Är det verkligen så illa beställt som artikelförfattarinnan härdar: att kvinnornas handikapp bildligt talat växer med kosmetikindustrin? Vad säger våra läsarinnor efter att ha läst den välskrivna artikeln?

Två ungdomsföreningar har valt var sin ordförande, som bägge avbildats i en tidning. De tar sig bra ut, kanske alldeles särskilt mannen. Men det är om den kvinnliga ordföranden det heter:

"Därmed blev den unga och vackra Liv placerad på ordförandeposten." Den manliga föreningsordförandens yttre kvalifikationer nämns inte. Sådant passar inte, det skulle väl närmast verka komiskt.

I ett reportage från Zakopane kan vi läsa följande: "Men vackra var inte genomsnittet av damklassen, skönhetsnivån har sjunkit sedan föregående VM 1958. Men hederliga undantag fanns, bl. a. från Sverige, Finland och Bulgarien."

(Men hur är det med skönhetsnivån — t. ex. bland våra långdistanslöpare? Är den stigande eller sjunkande?)

Om en känd skådespelare skrev en tidning att han i alla år haft en belastning i sitt vackra utseende, att det helt enkelt i många år hämmade hans karriär!

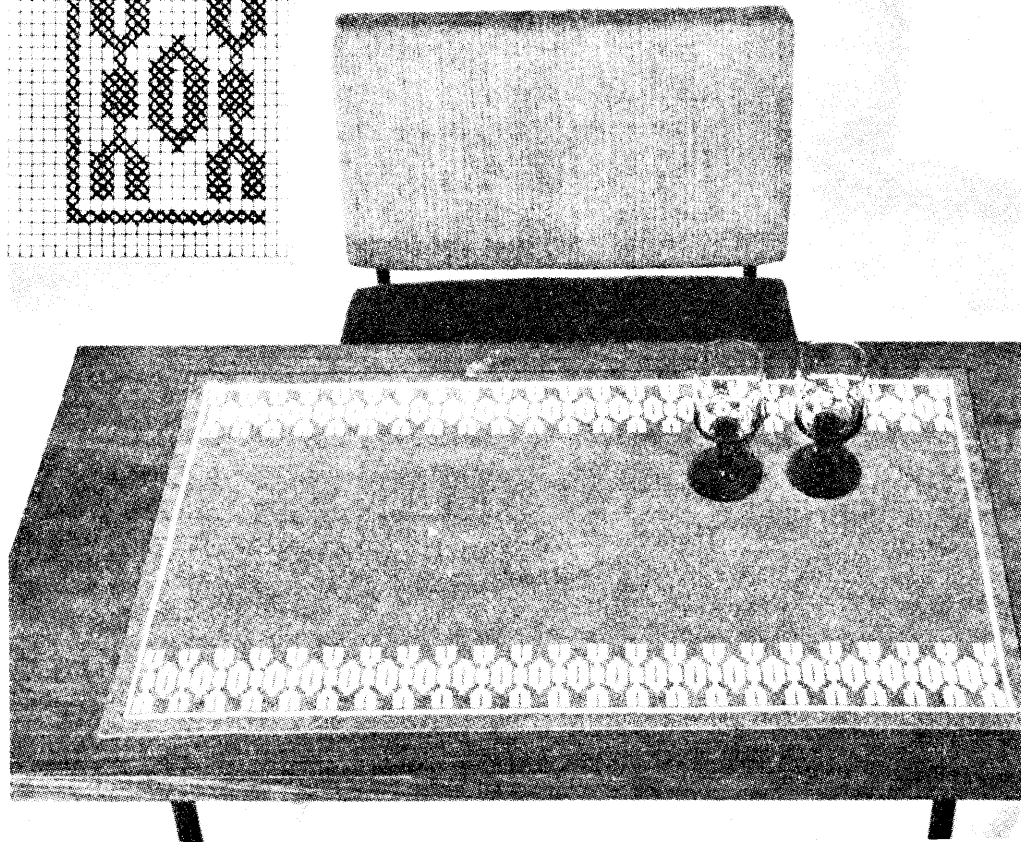
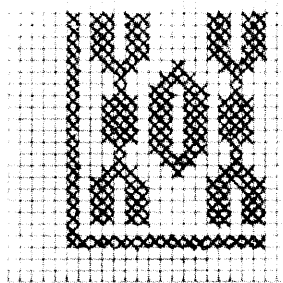
Jag vill inte gå så långt som till att påstå att det är fördelaktigt för

ur det som de två gemensamt skrapat ihop! Det kan vara en sommarstuga eller en villa som syns åtråvärd för folk som inte är så nogräknade beträffande medlen.

Och tänk på ATP! Som "laglig" änka får hustrun efter mannens frånfälle rätt till tjänstepension efter honom — har de inte registrerat sitt äktenskap får hon ingenting med av det om han skulle falla ifrån. Och har hon själv inte haft något förvärvsarbete får hon inget med av denna reform, som svensk arbetsrörelse kämpade så hårt för och vars genomförande vi är så stolta över.

Se alltså om ert hus i tid!

Greta

ETT BRODERI

vill man gärna ta till när kvällarna blir långa och mörka. Här ett förslag. Mönsterskissen uppe i vänstra hörnet visar att detta korsstygnsbroderi är lätt att sy — ingen risk att man villar bort sig i färgerna. Botten är i grått linne och man syr med vitt linnegarn. Att resultatet blir vackert framgår väl tydligt av bilden.

en karl att vara ful, men det är i varje fall ingen stor belastning för honom.

Att ha ett vackert ansikte är på inget sätt något väsentligt för en man, vilket det i hög grad är i färd med att bli för kvinnan.

Den som är vacker har framgång! Detta är parollen från det västtyska metallarbetarförbundet för värvning av kvinnliga medlemmar. I en broschyr ger förbundet en rad tips för hår-, hud- och annan vård, såsom make up på arbetsplatsen och i sällskapslivet. Men det understryks samtidigt att det bara är förbundets insats som kan skaffa de nödvändiga medlen (fritid och god lön) för att skönheten och därmed framgången ska kunna förverkligas!

Handsken är kastad och kvinnan har försökt ta upp den. Den kosmetiska industrin blomstrar. Modeskapparna pöser. Skofabrikanterna experimenterar med kvinnornas fötter. Hårfrisörskan har praktiskt taget blivit kemist. Plastiska operationer populariseras. Filmstjärnor och missar är underställda måttbandet. Kvinnoidealet har ett slätt ansikte, en yppig figur och ett hyperfeminint väsen. Det utmanar oss alla. Det

appellerar till mannens erövrar- och könsinstinkter. Det säljer bilder, tidsskrifter, filmer, böcker och slipsar. Och det appellerar till kvinnans kamp för tillvaron. Det möter oss i annonserna. Det uppträder som TV-, flyg-, båt- och hotellvärdinna. Det ler med en perfekt tanduppsättning medan de retuscherade ögonen är under kontroll. Det är vokalist och det leder underhållningsprogram.

Mansidealet, däremot, är först och främst baserat på duktighet. Det är inte sällan åldrande, gärna skalligt, glasögonförsedd och tjockmagat. Det är själssrikt, sitter vid konferensbordet, kommenterar, parlamentarerar, regerar, instruerar, dementerar, inspekterar och har ofta en elegant hustru.

Medan hjältinnan alltid är vacker kan hjälten nog vara barsk och tuff men ogärna påfallande vacker.

En idrottsflicka blir omtalad som förtjusande och rödhårig, en idrottsman som smidig och stark.

Männen är de som hörs, syns. Kvinnorna är de som ses, mätes. Och medan männen kämpar för att göra karriär kämpar kvinnorna för att bli vackrare. Det är en ojämn kamp, och för kvinnorna en osund kamp.

Forts. å sid. 17

En av de mest uppmärksammade filmerna i Stockholm på vårkanten var den sovjetiska "Serjosja - en liten människa". Den gick flera veckor för fullsatta hus på premiärbiografen Sture och sedan länge på de mindre biograferna.

Även om alla rollerna i filmen var välbesatta blev det dock barnet självt, den lille Serjosja, som grep och roade och gjorde filmen till en stor upplevelse. Filmen är barntillåten - både barn och vuxna log hjärtligt åt filmens många dråpliga episoder, men för de vuxna var den framför allt en uppenbarelse om barnets känslvärld, en påminnelse om dess sanningskrav och hur ofta vi vuxna glömmar bort hur lyhört barnet är.

Filmen kommer säkert upp på biograferna runt om i landet denna höst. Försumma då inte att se den, den är oförläglig! Innan dess kan ni läsa detta avsnitt ur boken om Serjosja, som filmen bygger på.

- **SERJOSJA** sa mamma, vet du vad? Jag önskar att vi hade en pappa.

Serjosja såg på henne. Det hade han aldrig tänkt på. En del har en pappa, andra inte. Han har heller ingen, hans pappa stupade i kriget.

Han stod mellan moderns knän och såg frågande upp i hennes ansikte som började rodna alltmer: först kinderna, sedan kröp en svag rodnad upp mot pannan och öronen... Modern tryckte sin pojke hårdare till sig och lutade sin heta kind mot hans hår. Nu kunde han bara se hennes arm i den blå-vitprickiga ärmen. Hon viskade: - Det är i alla fall trist utan pappa, inte sant?

SERJOSJA - en liten människa

Av VERA PANOVA

- Ja-a, viskade han tillbaka, varför visste han inte själv.

Nej, han var alls inte övertygad om saken. Han hade sagt "ja" därför att hon ville det. Hastigt gjorde han ett överslag: vilket är bättre, med pappa eller utan pappa? När Timosjin tar dem med på sin lastbil så kryper de alla upp på flaket, men Sjurik sitter alltid inne i förarhytten och alla avundas honom och ändå har ingen något emot det, eftersom Timosjin är Sjuriks pappa. Men när Sjurik inte lyder får han sig en sittopp av Timosjin och springer sedan omkring så förgråten och arg att Serjosja tycker hans hjärta vill brista och släpar ut alla sina leksaker på gården för att trösta Sjurik... Men, med en pappa tycks det i alla fall vara bättre; härförleden spotade Vassja på Lida och då skrek Lida: "Jag har i alla fall en pappa, men det har inte du, bäää!"

Strax därpå kom en lastbil av märket "GAS" och virvlade upp damm och stannade framför Serjosjas dörr. Chauffören steg ur och

samtidigt öppnade tant Pasja trädgårdsgrinden. Chauffören sa:

- Här, varsågod, från Dimitri Kornejevitj.

I vagnen stod en koffert och ombundna bokpackar. Och ännu något tjockt, grått och sammanrullat som sedan visade sig vara en militärkappa. Tant Pasja och chauffören bar in sakerna i huset. Mamma visade sig ett ögonblick i fönstret men försvann genast igen. Chauffören sa:

- Ursäkta, det är hela hemgiften.

Han avlämnade ett brev och for sin väg. Serjosja sprang in i huset och ropade:

- Mamma, mamma! Korosteljov har skickat oss sin kapp!

Dimitri Kornejevitj Korosteljov gästade dem ofta. Han brukade ge Serjosja leksaker och en gång i vinternas hade de åkt kälke tillsammans. Kappan saknade axelklaffar, han hade den kvar från kriget. Serjosja tyckte det var svårt att säga "Dimitri Kornejevitj", så han kallade honom helt enkelt Korosteljov.

Kappan hängde redan bland deras

kläder och mamma läste brevet. Hon dröjde en smula med svaret men när hon läst till slut, sa hon:

- Jag vet, Serjosja. Korosteljov ska bo hos oss nu. Han blir din pappa.

På kvällen kom Korosteljov. Han böjde sig ner mot Serjosja och kyssade honom några gånger. Serjosja tänkte: "Det är väl för att han är min pappa nu som han kysser mig så länge."

- Ska du alltid stanna här? frågade Serjosja.

- Ja, sa Korosteljov, alltid.

- Ska du ge mej stryk också?

Korosteljov blev förvånad:

- Varför skulle jag ge dej stryk?

- Om jag inte vill lyda, förklarade Serjosja.

- Nej, sa Korosteljov, det tycker jag är dumt: att lägga någon över knät och bara daska på.

- Visst är det dumt, instämde Serjosja. Och barnen gråter då.

- Vi ska nog komma överens och tala till varandra som man till man utan stryk...

Är Korosteljov annorlunda än de andra?

Vad de vuxna gör stor affär av allting! En gång när Serjosja satt vid bordet spillde han ut sitt te och då sa tant Pasja:

— En sån slarvig bängel! För din skull måste man tvätta dukar ideligen, ideligen! Du är ju inget småbarn längre!

Varje ord föreföll Serjosja överflödigt. För det första har han hört dem hundratals gånger. För övrigt vet han själv att han varit klumpig; så snart han spillt ut på duken gör det honom ont. Han skäms och har bara en enda önskan: att tant Pasja ska ta av duken fort innan de andra märker det. Men hon bara grälar och grälar.

Eller: mamma vaktar pinsamt noga på att han säger "var så snäll", men det betyder ju inget.

— Du ber mej ju om något, säger mamma, till exempel om en blyertspenna, och för att jag ska veta att du ber mej tillfogar du: "snälla mamma".

— Förstår du inte det ändå, säger Serjosja, att jag ber om en blyertspenna?

— Jo visst, men utan "snälla mamma" är det ohövligt och ouppfostrat. Hur tycker du det låter: "Ge mej en blyertspenna!" Men om du säger "Ge mej en blyertspenna, snälla mamma", så är det artigt och jag ger dej den gärna.

— Och om jag inte säger det, ger du mej den ogärna då?

— Då får du den över huvud taget inte! säger mamma.

Nå gott, så säger han "snälla mamma", ty med alla sina tokigheter är de vuxna mäktiga och bestämmer över barnen; om de vill ger de Serjosja blyertspennan eller ger de honom den inte, allt efter som det faller dem in.

Men sån är inte Korosteljov. Han bekymrar sig inte om bagateller och ger inte akt på om Serjosja sagt "snälla" eller inte. Och när Serjosja är sysselsatt i sitt hörn med något och inte får störas så fördärvar aldrig Korosteljov leken för honom med dumt prat som till exempel: "Kom hit, min pojke, så får du en kyss."

En fin karl, Korosteljov, något alldeles särskilt, när man tänker på att han tidigare bodde någon annanstans samman med farmor Nastja och sin mormor och bara sällan kom på besök.

Han tar med sig Serjosja till floden och lär honom simma. Mamma är rädd att Serjosja kan drunkna men Korosteljov bara skrattar. Han har tagit bort de där höga spjälorna från Serjosjas säng. Mamma var rädd att Serjosja kunde ramla ur sängen och göra sig illa, men Korosteljov sa:

— Och om vi plötsligt måste ut och resa? Och han får en sovplats högst upp i kupén? Det är bättre han vänjer sig, som en vuxen.

Sjoldemogory

Sjoldemogory. Allt oftare hör Serjosja detta ord i samtalen mellan modern och Korosteljov.

— Har du skrivit till Sjoldemogory?

— Kanske blir jag inte så upptagen i Sjoldemogory, då tar jag examen i politisk ekonomi.

— Jag har fått svar från Sjoldemogory. Man överlåter en mellanskola på mej.

— De har telefonerat från personalavdelningen. Det är alltså avgjort med Sjoldemogory.

— Vad tjänar det till att släpa med sej den där till Sjoldemogory? Den är ju alldeles sönderäten av mask (det var byrån de menade).

Sjoldemogory hit, Sjoldemogory dit.

Sjoldemogory. Någonting högt. Klippor och berg som på bilder. Människorna hastar från berg till berg, skolan står på en klippa. Barnen åker kälke nerför bergen.

Allt detta målar Serjosja med rödpenna på ett papper och sjunger på en melodi som just faller honom in: Sjoldemogory, Sjoldemogory.

Antagligen ska vi resa dit eftersom de redan talat om byrån.

— Ska vi resa till Sjoldemogory? frågar han Korosteljov och mamma. Egentligen borde de ha sagt det själva till honom, men de har väl glömt det.

De ser på varandra och tittar sedan bort medan Serjosja söker deras ögon.

— Vi ska fara? Inte sant? tilllägger han, bekymrad för att de inte svarar honom.

Då säger mamma försiktigt: — Pappa blir förflyttad dit.

— Och vi reser med, väl?

En entydig fråga som kräver ett entydigt svar, men som alltid pratar mamma en massa som är bisaker:

— Vi kan ju inte låta honom resa ensam. Han skulle få det mycket trist ensam; när han kommer hem finns ingen där... det är inte städ... ingen sätter fram mat åt honom... ingen talar med honom... den stackarn kommer att ha det mycket tråkigt.

Först sedan kom det riktiga svaret: — Jag reser med.

— Och jag?

Varför tittar Korosteljov upp i taket? Varför tiger mamma igen och smeker Serjosja?

— Och jag?!! upprepar Serjosja full av onda aningar och stampar med foten.

— För det första, låt bli att stampas med fötterna, säger mamma och slutar att smeka honom. Vad är det för fasoner? Sönt vill jag inte se! Och för det andra: hur skulle du kunna fara med nu? Du har ju ännu inte hämtat dej riktigt efter sjukdomen. Vid minsta anledning får du feber. Vi vet inte själva ännu hur vi får det där. Och klimatet där är inte lämpligt för dej. Du kommer ideligen att vara sjuk och aldrig hämta krafter riktigt. Vem ska se

Tvivel på deras kärlek skar honom allt djupare i hjärtat...

efter dej där? Doktorn har sagt att vi för närvarande inte får ta dej med dit.

Långt innan hon var färdig rulla-de tårarna ner för Serjosjas kinder. De tar honom inte med! De reser en-samma! Utan honom! Han snyftade och hörde knappast vad modern sa.

En ny tanke, ett nytt bekymmer: "Lonja tar de säkert med sej." Han ville ha besked och frågade med av gråten svullna läppar:

— Och Lonja?

— Han är ju ännu så liten! sa mamma anklagande och blev röd. Han kan ju inte klara sej utan mej, förstår du inte det? Utan mej skulle han dö. Och för övrigt är han frisk som en nötkärna, har aldrig feber och inte svullna mandlar.

Serjosja sänkte huvudet och fort-satte att gråta, stilla och trööstlöst. De lämnar honom alldeles ensam! Bara Lonja behöver de!

"Lämnad i sticket" — ett uttryck ur "Tummeliten" kommer honom i tankarna.

Och till grollet mot modern, detta groll som skulle lämna spår för hela livet hos honom, kom den egna skuldkänslan: han är den skyldige! Naturligtvis är han sämre än Lonja, han har svullna mandlar, därför tar de med sig Lonja, och honom läm-nar de här!

Korosteljov suckade tungt och gick ut. Strax därpå kom han tillbaka och sa:

— Vi tar oss en promenad, Serjo-sja, i skogen.

— I denna våta! Han kommer att bli sängliggande igen! sa mamma. Korosteljov sa:

— Han ligger i sängen alldeles för mycket som det är. Kom, Ser-josja!

Snyftande lydde Serjosja. Koro-steljov klädde själv på honom och hand i hand gick de mot skogen.

— När man måste så måste man, sa Korosteljov. Tror du jag längtar så till Sjolmogory? Eller mamma? Tvärtom. Men vi måste och därför reser vi. Det är så mycket jag re-dan måst göra i livet.

— Varför? frågade Serjosja.

— Sådant är livet.

Korosteljov talade allvarligt och bedrövat och Serjosja kände det en smula lättare om hjärtat för att också han var ledsen.

— Mamma och jag reser alltså dit och så tar man itu med det nya ar-betet. Men så är det Lonja. Han måste genast i daghemmet. Och om daghemmet ligger långt avlägset från oss, då måste vi försöka få tag i en barnflicka. Det är ingen lätt sak. Så har jag mina examina att klara. Vid varje steg måste och måste man. Och du måste bara en sak: tåla dej här en liten tid. Vad skulle det tjäna till att tvinga dej att vara med om alla dessa svårigh-eter? Du skulle bara bli sjukare av det.

De behöver alls inte tvinga honom. Han är beredd, ja han längtar efter att dela deras svårigheter. Trots den övertygande tonen kunde Serjosja inte värja sig för tanken att de läm-nade honom här, inte för att han kunde bli sjuk utan för att han, med sin svaga hälsa, skulle falla dem till

last. Men hans hjärta sade honom redan att något som man älskar in-te kan vara en till last. Och tveivel på deras kärlek skar honom allt djupare i hjärtat.

De kom in i skogen. Där var det öde och trööstlöst. Alla löven låg redan på marken, på de kala grenar-na anade man fågelbon som under-ifrån såg ut som dåligt nystade svar-ta ullnystan. I sina gummistövlar trampade Serjosja genom det våta skiktet av bruna löv, höll Korostel-jov i handen och tänkte. Plötsligt sa han uttryckslost:

— Det gör detsamma.

— Vad gör detsamma? frågade Korosteljov och böjde sig ner till ho-nom.

Serjosja svarade inte.

— Det är ju bara till sommaren, min pojke! sa Korosteljov bekymrat.

Efter den dagen blev Serjosja myc-ket tystlåten och sluten. Han fråga-de nästan aldrig "varför?", drog sig ofta tillbaka, satt med uppdagnar-ben i tant Pasjas soffa och viskade för sig själv. Promenera fick han sällan nu: hösten, våtkall och ruskig, drog sig långsamt fram och med den sjukdomen.

Korosteljov var borta mesta tiden. På morgonen gick han för att häm-ta sina avgångspapper och, som han sa, "sätta Avikejev in i arbetet". Men Serjosja glömde han inte. En morgon upptäckte Serjosja när han vaknade en låda nya byggklossar, en annan morgon en brun liten apa. Serjosja blev mycket kär i den lilla apan, han brukade prata med henne: "Nå, min älskling . . ." I tankarna reste de tillsammans till Sjolmogory. Han viskade, kysste sin lilla apa på den kalla knapp-munnen och lade den att sova.

Dagen före avresan

Korosteljov satt ensam under lam-pan utan skärm framför bordet som var omvirat med bastmattor och skrev. Plötsligt hörde han en suck bakom sig. Han vände sig om: där stod Serjosja i lång nattskjorta, bar-fota och med halsen omvirad.

— Vad är det? viskade Korostel-jov och reste sig från stolen.

— Korosteljov: sa Serjosja. Käre, rare! Var så snäll och tag mej med också!

— Vad är det för idéer, pojke? sa Korosteljov och tog Serjosjas båda händer i sina. Du vet ju att du inte får springa omkring barfota, det är kallt på golvet... Det vet du ju, inte sant?... Vi har ju redan kom-mit överens om alltsammans...

— Jag vill med till Sjolmogory! snyftade Serjosja.

— Ser du, nu är dina fötter redan kalla, sa Korosteljov. Han lyfte upp honom i famnen, drog nattskjortan över fötterna på honom och tryckte den tunna, bävande barnakroppen in-till sig: — Det är ingenting att göra åt det, förstår du, det är så. Efter-som du alltid är sjuklig...

— Jag ska inte vara sjuk mera!

— När du är frisk igen kommer jag genast och hämtar dej.

— Narras du inte för mej nu? frå-gade Serjosja i sin sorg och lade ar-men kring Korosteljovs hals.

— Nej, min pojke, jag har aldrig ljugit för dej.

"Det har han verkligen aldrig gjort", tänkte Serjosja, "men det hän-der väl att han ljuger också, alla ljuger de ju ibland... Kanske gör han det just nu?"

Han klamrade sig fast kring den kraftiga manshalsen som till sin sista tillflykt. T!l' denne man knöt han sina största förhoppningar, hos honom sökte han skydd och kärlek. Korosteljov bar honom genom mat-rummet och viskade:

— Då kommer jag, och vi reser med taget... Det susar iväg som en blyxt. Vagnarna är fulla... Innan vi hinna tänka oss om är vi hos mamma... Lokomotivet visslar.

"Han kommer helt enkelt inte att få tid att hämta mej", tänkte Ser-josja i sin själanöd. "Och mamma får heller ingen tid. Varje dag kom-mer det alla möjliga människor till dem och ringer på och jämt kom-mer de att ha att göra, examen och sysselsätta sej med Lonja och här får jag vänta och aldrig se dem mera..."

— Där vi ska bo är det en riktig skog, något helt annat än vår lilla skog här... med svamp, med bär...

— Med vargar också?

— Det kan jag inte säga. Det ska jag speciellt skaffa upplysningar om och skriva till dej... Det finns ock-så en flod där, där ska vi båda bada... jag ska lära dej fjärilsim... "Vem vet", tänkte Serjosja och hoppet steg inom honom, han var trött på tvivlet. "Kanske blir det verkligen så."

— Vi ska göra oss metspön och fånga fisk... Titta, det snöar!

Han bar Serjosja fram till fönst-ret. Stora vita flockar svävade ner, tryckte sig platta mot rutan och blev hängande en sekund.

Serjosja kunde inte ta blicken från dem. Han var alldeles utpum-pad av sorg, han kunde inte säga ett ord, han bara tryckte sin våta kind mot Korosteljovs.

— Nu är det ju redan vinter! Du kan börja promenera igen, åka käl-ke, och innan du vet ordet av har tiden gått...

— Vet du vad? sa Serjosja be-kymrad. Repet i min kälke duger inte längre, sätt i ett nytt åt mej.

— Absolut, absolut. Och du, min pojke, lova mej att inte gråta mera. Det är bara skadligt för dej och gör mamma ledsen och är över huvud taget inget för karlar.

Avresan

Dagen för avresan var inne.

En grå dag utan sol, utan frost. Under natten hade snön smält på marken och låg nu bara som ett tunt skikt över taken. Grå himmel. Pölar. Kälkåkning var inte att tänka på, man hade inte ens lust att gå ut på gården.

Med ett sådant väder kunde man knappast vänta sig något gott. Ko-rosteljov har dock satt i ett nytt rep i kälken, det fastställde Serjosja när han kastade en blick ut i förstugan. Korosteljov själv var försvunnen.

Forts. å sid. 19

Mitt blomfönster

Jag hör ibland engelska besökare Jhärhemma förvåna sig över raderna av krukväxter i våra fönster. Och jag brukar alltid svara: Det är vår trädgård, de och balkongen, de flesta av oss stadsbor bor ju i hyreslägenheter och inte som ni i småhus. Hur ofta har man inte snålt tittat på de små gräsmattorna i engelska städer, bakom eller framför också anspråkslösa hus. Gräsmattor, nog stora att dricka afternoon

Det ska finnas plats för rikligt med vatten, därför ska krukfaten vara ett par nummer för stora och ha höga kanter.

te på (om man näns), kantade av perenna rabatter och vackra blommande buskar. Och detta inte i villakvarteren, där finns ju riktiga, fina trädgårdar som hos oss, utan inne i städerna, gata upp och gata ned. Och ändå har de ju så ont om plats med sina 50 miljoner invånare inom ett område föga större än halva Sverige!

Men jag är i alla fall mycket glad över mitt blomfönster. Åt sydväst, stort och rymligt, sträcker det famnen åt mina blommor. Lite väl mycket sol förstås, men det finns möjlighet att föra över de icke solhungeriga till andra fönster med mer skyddat läge. Många tycker att fönsterblommor är ett "pyssel" och det är det, men ett roligt och tacksamt sådant. Man känner sig bara ofta tveksam och okunnig inför problem som dyker upp i samband än med den ena än med den andra omhuldade skyddslingen.

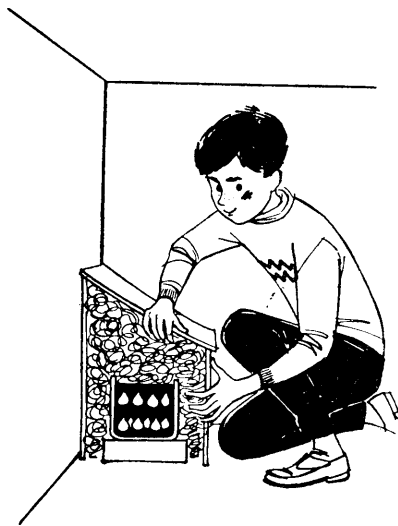
Det har i år kommit ut två utmärkta böcker om våra rumsväxter, späckade med upplysningar, just sådana upplysningar som en blomstervårdare behöver. Och att förmedla

kunskap om dem är det egentliga ändamålet med denna lilla artikel.

*

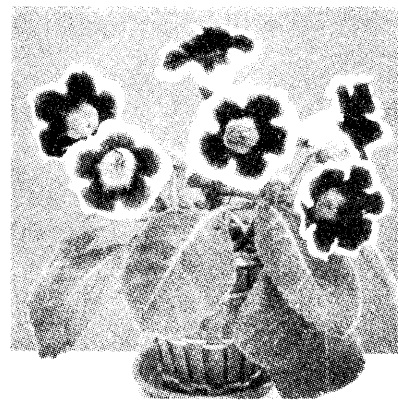
Låt oss då börja med BLOMSTERFÖNSTRET av *Sven Green*, känd från TV och radio, såväl som från andra böcker från blommornas värld.

Sven Greens bok är faktiskt rolig att läsa, ett eller flera kapitel i taget, och förutom några färgplanscher har den många lustiga och instruktiva teckningar. Den börjar helt naturligt med fröets och sticklingens utvecklingshistoria och ger sina tips om hur man skall undvika de faror, som kan hota "barnet". Så följer kapitel om jorden och näringen, det livgivande vattnet, olika slag av krukor m.m., anvisningar om hur man skall övervinna ogynnsamma förhållanden i våra boningsrum såsom torr luft och värme och också i viss grad brist på ljus under vintermånaderna. Tjugofem av bokens 125 sid. upptas av en alfabetiskt ordnad förteckning på

närmare ett hundratal krukväxter (namn på svenska och latin) och tips för deras individuella vård. Det fattas inte heller ett kapitel om bekämpandet av fridstörare — de små djur och växter som har en förmåga att på oförklarligt sätt tränga sig in och sprida förödelse i vår blomstergård.

Sist i boken kommer två korta kapitel om "miniatyrträdgårdar" — de där små som är så roliga för barnen att hjälpa till att sätta ihop — och Min blommande balkong! Det som där särskilt intresserat undertecknad

En frodig gloxinia. (Bilderna ur Våra vänner rumsväxterna.)

är hur man kan isolera sin balkonglåda mot vinterkölden och där driva tidiga lökväxter. Tänk att kanske ha egna snödroppar i stället för att bara avundsamt titta på andras, där de står bakom sitt staket! Jag ska i alla fall försöka och lyckas det ska Vi Kvinnor få ett foto av dem i vår!

Väl skyddade sover blomsterlökarna sin vintersömn på balkongen för att på vårkanten börja sticka upp huvudena. Snart myllrar krokus, tulpaner, hyacinter och narcisser fram. (Teckningarna hämtade ur Blomsterfönstret.)

*

Den andra av de båda böckerna, VÅRA VÄNNER RUMSVÄXTERNA av *Linus Ekbrant*, har mer karaktären av uppslagsbok. Författaren har i många år varit lärare vid Alnarp och där bland annat undervisat i trädgårdsskolan. Han är dessutom både föreläsare och författare och anses som en av våra kunnigaste fackmän på blomsterodlingens område. Dessutom är han skicklig fotograf och boken är utomordentligt vacker med ett hundratal blomfoton i färg och väl 300 i svart och vitt, så gott som alla tagna av honom själv. Efter en kortare instruktiv inledning: Rumsväxternas fordringar och skötsel allmänhet, följer: Växtbeskrivningar och odlingsanvisning

Ett JA till freden och livet

*"Si tous les gens du monde,
se donnaient la main —
On pouvait faire une belle ronde
autour du monde..."*

"Om all världens människor räckte varandra handen, kunde vi bilda en vacker ring runt hela jorden..." Denna lilla fredsdikt hörde jag en gång under krigsåren en fransk flicka läsa, och den kommer mig osökt i tankarna när jag söker sammanfatta mina intryck från Världskongressen för allmän avrustning och fred som ägde rum i Moskva 9–14 juli.

Här samlades människor från hela världen, från öst och väst, från syd och nord. Vi hade skilda uppfattningar i politiska, religiösa och andra frågor men vi räckte varandra händerna, bokstavligt och bildligt, och diktens ord om *en vacker ring runt jorden* liksom förverkligades inför ens ögon. Vi kom samman för att diskutera nutidens viktigaste angelägenhet, frågan om krig eller

gar, en avdelning på 300 sidor — det totala sidantalet är 368. Det hela avslutas med ett svenskt namnregister plus motsvarande latinska namn och är alltså mycket lätt att hitta i också för dem som ej kan latin!

Båda böckerna är utmärkt trevliga, var och en i sin art. Man skulle kanske kunna säga, att medan författaren till "Blomsterfönstret" vänder sig till läsaren som en amatör till amatörer, har man i "Våra vänner krukväxterna" emellanåt en känsla av att yrkesmannen inte är långt borta. Om detta gör boken något tyngre, lättas framställningen å andra sidan upp av de många utsökta illustrationerna. Och om det inte står i vår förmåga att skaffa olika arter den absolut bästa jordblandningen, kan det ändå vara roligt att få en aning om idealet! Författaren antyder för övrigt att man kan nå goda resultat även med betydligt enklare samsammansättningar.

Sven Green: *Blomsterfönstret*. Natur och Kultur. Pris häft. 15:–, inb. 19:–.

Linus Ekbrant: *Våra vänner rumsväxterna*. Saxon & Lindström. Pris häft. 15:50, inb. 18:50.

S. F.

fred eller, för att hålla sig till kongressens egen preciserade formulering: frågan om hur folken i hela världen skall förmå sina regeringar att ingå avtal om allmän och total avrustning.

"Vet ni, flickor, att det pågår en fredskongress här i Moskva?" frågade jag en dag en grupp skolflickor, sådana där små rara varelser med flätor och rosetter. "Kanjeshno" — naturligtvis, "det vet alla ryska barn", blev svaret. Det är tydligt att de vet mera om fredsfrågans betydelse än deras jämnåriga här i Sverige.

Kongressen pågick en vecka. Det var ett intensivt arbete under plinarsammanträdena och i de många kommissionerna. Och för mig blev det hela en oförglömlig upplevelse. Enbart att få se alla dessa delegater, över 2.000 (därav 754 kvinnor), från 121 länder representerande olika raser, kulturer och samhällssystem, var en fantastisk exposé av begreppet mänskligheten. Än mera förstärktes och klarnade detta intryck då man lyssnade till allt som på en mångfald olika språk sades från talarstolen. Liksom kosmonauten från sitt rymdskepp kan se hela

vår jord — så gav kongressen en oförliknelig utblick över hela mänskligheten, denna mänsklighet som i dag har alla andliga och materiella resurser för att kunna leva i fred och lycka men som samtidigt står färdig att förinta sig själv i kärnvapenkrigets dödsbrand.

*

Här talade delegater från länder med olika samhällssystem, från koloniala och halvkoloniala länder eller länder som nyligen återvunnit nationell självständighet. Här talade män och kvinnor från länder som just nu står i världspolitikens centrum: Tyskland, Kongo, Algeriet, Vietnam och här talade en representant från Sverige — landet som haft fred i 148 år. Alla talade de fritt ur hjärtat om sina folks oro inför den överhängande faran av ett atomkrig, om deras längtan att få leva i en avrustad värld.

"Antingen måste vi kasta vapnen i havet — eller går vi själva överbord", var slutorden i den indonesiske delegatens tal.

Djupt rörda blev vi alla när en amerikansk kvinna, representant för

Från alla världsdelar kom delegaterna. Här ser vi en indiska bekanta sig med en liten moskvatös.

rörelsen "Kvinnor strejkar för freden", berättade att hennes 9-årige son en dag kom till henne med frågan: "Är det sant att vi alla ska brännas ihjäl?" Hon svarade att detta är inte sant och lovade honom att sånt inte skall få hända!

Mer än någonsin tidigare belyste denna kongress hur människorna världen över fördömer kriget i alla dess former, hur de längtar efter att få leva i fred och vänskap med varandra, oavsett politiskt samhällssystem.

Det var denna folkens naturliga strävan till vänskap över gränserna som kosmonauten Titov hänsyftade på när han i sitt tal inför kongressen bl. a. sade: "Från mitt rymdskepp såg jag jorden som en enhet, jag såg inga gränser."

Kongressen var stimulerande också därför att den gav ett starkt intryck av hur fredskrafterna i hela världen breddas, enas och växer i styrka. Diktaren Pablo Neruda från Chile gav uttryck för detta i följande ord: "Då Picassos duva för några år sedan bredde ut sina vingar trodde vi inte att deras spännvidd var så stor att den skulle nå det förslavade Afrika och det eldiga Karibien. Men i dag är duvan känd i hela världen! Här har vi nu samlats för att suset från hennes vingar inte skall tystna."

Hela världskongressen var ett starkt NEJ till kriget och ett JA till freden och livet.

En magnifik iscensättning av dessa två begrepp, krig och fred, såg vi vid en föreställning som våra älskvärda sovjetiska värdar anordnat som en hyllning till kongressen. Den slutade med en mäktig fredsuppmarsch på scenen — en framtidsvision om alla folks förbrödring — så underbart vacker att jag sent skall glömma den. Hänfödda som vi var uppsökte vi efter föreställningen de unga skådespelarna för att tacka dem.

Jag fick tillfälle att krama om den lilla åttaåriga Lena, med ljusa flätor och uttrycksfulla blå ögon. Bilden av den söta flickungen har etsat sig fast i mitt minne. Hela den lilla ljusa varelsen tycktes mig vara en enda vädjan om fred — och skrämmande är tanken att det tillverkas och lagras förfärliga vapen som kan komma att användas mot den lilla Lena och andra små barn.

Det är vi vuxna som måste svara för att dessa vapen aldrig kommer till användning och aldrig hotar den lilla ryska flickan eller de amerikanska barnen eller några barn i världen.

Henia Larsson

Marina Popovitj med dottern Natasja efter budskapet om den lyckliga landningen.

Marina Popovitj:

Till er som är mödrar hustrur, systrar, fästmör...

"Nu, då min make Pavel Popovitj och hans vän Andrijan Nikolajev har återvänt från kosmos efter att ha företagit en enastående flygning med rymdskeppen Vostok III och Vostok IV skulle jag vilja säga ett par ord till er som är mödrar, hustrur, systrar och fästmör.

Min make och hans vän Andrijan är officerare i sovjetarmén. Jag själv är också flygare, men alla våra tankar är inriktade på att det alltid skall råda fred i hela världen. Jag tvivlar inte på att detta är en sak som kvinnor i hela världen önskar.

Alla kvinnor, oavsett ålder, yrke, samhällsställning, nationalitet och trosbekännelse, måste uppleva samma känslor då de börjar tala om krig. Ett krig kan inte ge någonting annat än sorg och tårar. I barndomen upplevde jag och min make krigets alla fasor. Vi önskar ingenting högre än att vår dotter, sexåriga Natasja, liksom alla andra barn på jorden skall skonas från det som vi fick uppleva.

Vi kvinnor kan göra mycket för att förhindra en upprepning av den blodiga massaker som krävde livet

på så många människor som var oss nära och kära. Det är därför jag i dag vänder mig till er, kända och okända vänner, med uppmaning att ni skall sträva för fred och glädje på jorden.

Jag önskar att ni alla skall uppleva samma lycka och stolthet över en kär människa, över ert land, som jag i dag känner. Jag är säker på att den dag inte är avlägsen då en kvinna kommer att flyga till kosmos. Denna flygning kommer att ägnas kvinnornas kamp för den fred som människornas hjärtan så väntar på. Jag tvivlar inte på att kvinnorna jäm-sides med männen kommer att bana nya rymdvägar till andra världsdelar."

*

Om denna hälsning till kvinnorna skrev red. *Hjörne* i Göteborgs-Posten:

"Patetiskt, säger ni kanske. De vanliga fredsdeklarationerna, fortsätter ni. Ja, på sätt och vis. Men de som haft kontakt med det ryska folket har inte svårt att tro på ärligheten i Marina Popovitjs appell. Ryska folket har under detta sekel upplevt tre stora krig: det rysk-japanska, första världskriget och andra världskriget."

För att rädda ett kulturarv

För snart 50 år sedan grundades Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund. Detta celebreras med en stort upplagd utställning på Liljevalchs konsthall den 24 aug.–7 okt.

I slutet av förra århundradet höll vår hemslöjd på att helt gå förlorad genom industrialismens frammarsch. Då blev det plötsligt mycket finare med maskinjort än hemslöjdat, smakligare med köpebröd än hembakt och så småningom började människorna i vårt land att helt tappa kontakten med de gamla traditionerna. Den handskicklighet och det skaparbehov, som varit en naturlig

kriget samt massor av småkrig och dessutom revolutioner och inbördeskrig. Dess lidanden ha varit så fruktansvärda och förstörelsen så ohygglig att det vore mer än underligt om de inte tänkte och talade om fred.

Talet om fred är kanske bara löst prat hos vissa politiker och hos marskalkar och generaler. Men det är ärligt hos ett folk som haft så ohyggliga upplevelser av krig och revolutioner som sovjetfolken haft. Triumferna på den fredliga kulturens område och med rymdfärderna äro dem väl unnade."

vardagssysselsättning höll på att helt försvinna. Allt gammalt och ädelt byttes ut mot dåtidens formvidriga industrialster. Vackra möbler, mattor och bonader föstes upp på vinden att gå sin förgängelse till mötes.

Inför detta faktum började en del framsynta kvinnor på 1870–1880-talet att målmedvetet arbeta för att rädda vad som återstod av vår allmogekultur. Lili Zickerman, som man kallat vår moderna hemslöjds skapare, for land och rike runt och samlade ihop bilder och mönster. Hennes samlingar förvaras nu på Nordiska museet.

Så småningom började man att i län efter län bilda hemslöjdsföreningar. Dessa förenades i ett riksförbund den 25 nov. 1912.

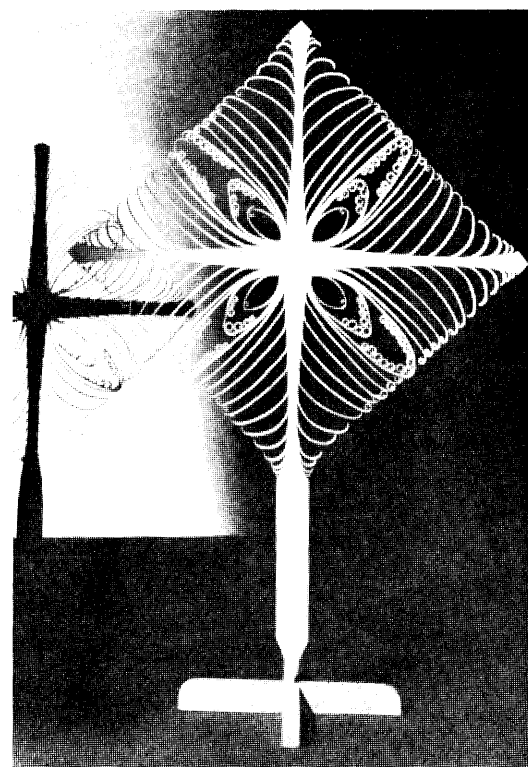
Hemslöjdsföreningarnas verksamhet under de gångna 50 åren har satt spår i det svenska kulturlivet. Inte bara därigenom att de från förgängelsen räddat en viktig del av vårt kulturarv utan även som inspiratör för formgivningen inom bl. a. textil- och möbelindustrin. Dessa hämtar ofta sina idéer från alster som kommit fram genom hemslöjdsföreningarnas verksamhet. De har bidragit

till att man fått upp ögonen för det värdefulla i det handgjorda, vilket i dag är en garanti för något som är förmer och bättre och för vilket man gärna betalar mer för att få äga.

Dessutom har hemslöjden en funktion att fylla rent terapeutiskt i nutidsmänniskans jäktade tillvaro. En pånyttfödelse av det arbetande folkets hemslöjd, för eget bruk, borde vara det mål man vill nå genom de slöjd- och vävkurser som anordnas landet runt. En motvikt mot ensidigt tempoarbete, som ger utlopp för den skaparvilja som finns hos alla människor och som tillfredsställer både kropp och själ.

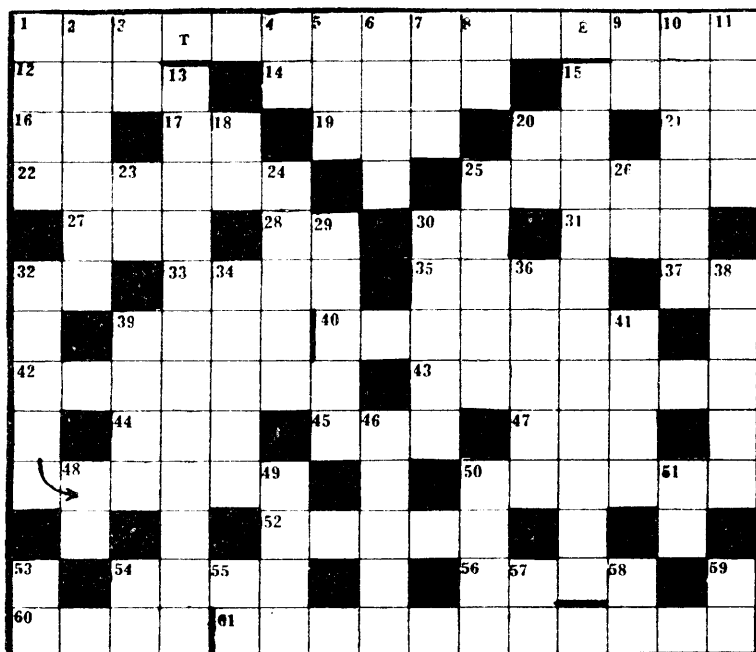
Vad vi får se på årets utställning är dels exempel på olika specialiteter man har i våra svenska landskap. Korgar, tyger, bonader, slöjdalster, syltkrukor, julprydnader enligt gamla förebilder. Dessa genuina "uralster" tycker jag står i en klass helt för sig. Man skulle önska att denna sorts hemslöjd, skapad utan experters och designers medverkan, skulle vidareutvecklas och bringas att blomma rikligare än vad som nu är fallet.

Dels får vi se prov på viljan till förnyelse inom hemslöjden i bl. a. Ingrid Dessaus mattor, Marianne von Münchovs furumöbler samt i ett stort antal möbel- och gardintyger och en del modern keramik. Både

Det vackra "Tomaskorset" skuret med kniv i asp.

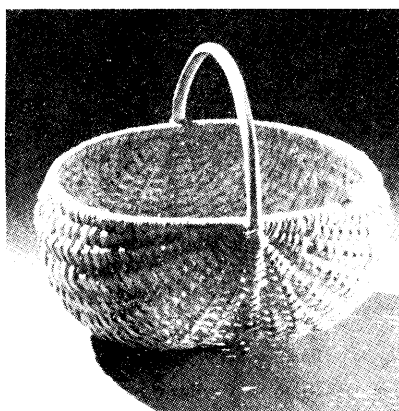
Korsord nr 6

VÄGRÄTA ORD

1. Sådana bör man inte inlåta sig på.
12. Flicknamn.
14. Gjorde profeterna.
15. Ligger i Sydamerika.
16. Obekvämligt.
17. Räcka.
19. Antal.
20. Tidning.
21. Mot centrum.
22. Brukar kalven göra — och andra ungar också.
25. Brukar också den skönaste ros med tiden.
27. Fågel.
28. Färsk.
30. Känd korsordsgudom.

31. Pojksnamn.
32. Kör.
33. Var ni kanske under semestern?
35. Brukar inleda slutsats.
37. Från.
39. Är väl full vid det här laget.
40. Påfrestande för örönen.
42. Arbetsskygg.
43. Kallades borgardottern i ständsamhället.
44. Engelsk titel.
45. Förströ.
47. Kan man också i skrinna.
48. En av Isaks många söner.
50. Det syns sällan på hatten i år.
52. Hör till släkten.
54. En sådan innehåller socker i mängd.
56. Bör mejeristen kunna.
60. Finns i vårt dricksvatten.
61. En hård tillvaro som skildrats i många böcker.

Korg av pil enligt gammal förebild.

gammalt och nytt trivs väl tillsammans. Det är roligt att se en vacker förnyelse och det är underbart att se hur väl de gamla formerna tål jämförelse med det nya.

Birgitta Malmsten

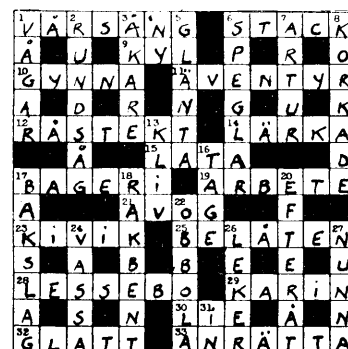
LODRÄTA ORD

1. Där har många stridshandlingar ägt rum de senaste åren.
2. Vill varje människa bli.
3. Hemmabio.
4. Hoppas vi slippa länge än.
5. Felslagen förhoppning.
6. Utmärker sig inte för klokskap.
7. Också ett bo.
8. Bör man med varmt hjärta.
9. Lagas av blad.
10. Påminna.
11. Skrevs på sten.
13. Inga vänner precis.
15. Olycksbådande ljud.
18. Till.
20. Inte de andra.
23. Innehåller många delar.
24. Menar.
25. Ett adjektiv som vi knappast använder om årets semesterdagar.
26. Husdjur.
29. Både vänster och höger förekommer i sportreferaten.
30. En svensk tidskrift.
32. Ett grammatikaliskt begrepp.
34. Innehavare.

36. Fin fru värre.
38. Har sysselsatt våra tankar den senaste tiden.
39. Kan till och med en ros anfäktas av.
41. Börjar kanske engelsmannen sitt brev med.
46. Förolyckades.
48. Luktat illa.
49. Hoppas vi ni är av detta.
50. Gör ni nog inte inför svårigheterna.
51. Buske.
53. Bärmedel.
54. Måste man någonstans.
55. Snöns fiende nummer ett.
57. Vanlig förkortning.
58. Bör ha trivts i sommar.
59. Fågel.

Lösningarna skall vara oss tillhanda senast den 1 nov. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser. Märk kuvertet "Korsord nr 6".

Lösning till korsord nr 3-4

PRISTAGARE:

1:a pris: Ulla Svensson, Wennerbergsgatan 18 D, Lidköping.

2:a pris: Astrid Erickson, Kungsvägen 6 B, Eskilstuna.

Handsken är kastad . . .

Forts. fr. sid. 9

Att anstränga sig för att bli duktig, det är en verklig uppgift, det utvecklar personligheten och det är i regel möjligt att genomföra. Men att bruka sin tid, sina pengar och sina krafter på utseendet, det är i regel att slösa bort sig själv, därför att få år eller blir så vackra att de kan leva av det och därför att skönheten i alla fall är högst förgänglig och befordrar navelbeskådande.

Men den vanliga kvinnan har kommit i en ohållbar situation. Samtidigt som hon lever i ett manssamhälle, där mannens duglighet och inflytande är uppenbara och avgörande och hon därför kommer till korta som människa, räcker hon heller inte till för den sex-roll hon fått sig tilldelad. Varje dag blir hon påmind

Forts. å sid. 19

Att göra rent efter sig

Borde inte husvärdarna — eller deras vicevärdar — kontrollera hur folk åtlyder bestämmelserna i hyreskontrakten om att man vid flyttning är skyldig att göra rent efter sig? Eller är det en sak som de struntar i eftersom det inte är de som behöver ta hand om smutsen utan den nye hyresgästen?

Nog kan man bli både arg och ledsen över att behöva göra rent efter andra utan ett öres ersättning, säger en av våra läsarinnor och berättar:

Vi bytte lägenhet i juli, flyttade från ett familjehotell med matvång och till en trea. Vi var utledsna på den trista maten. För familjen vi bytte med var familjehotellets daghem svaret på årslånga böner om en bra placering för de två yngsta. Allt var alltså frid och fröjd. I god tid började vi packa och grundligt städa efter oss. Dagen före flyttningen bad våra efterträdare att redan samma dag få börja med inflyttningen. Vi friställde ena rummet och på kvällen flyttade de en massa prylar med hjälp av privatbil. Det höll de på med till klockan halv ett på natten. Nästa morgon lämnade vi vår minutiöst rengjorda lägenhet för att ta den nya i besittning. Och fann att där inte lyfts ett finger för att göra rent. Skåpen, spisen, fönster, dörrar och golv, allt var smutsigt. I flera dagar höll min

bussiga svägerska och jag på att göra rent efter de avflyttade. Tur att min semester börjat då, annars vet jag inte hur vi skulle klarat det. Men det är ju inte precis så man tänker sig sin semester...

Min bussiga svägerska upplevde precis detsamma för ett par år sedan när hon och hennes familj flyttade. Bara med den skillnaden att i den lägenhet de flyttade in i hade husets tonåringar använt vardagsrummet till bilverksad, så man fick kosta på en ny korkmatta också!

Och ungefär detsamma var vi med om för tre år sedan när vi själva lyckats på bostadsmarknadens bytes-

sektion. Det var praktiskt taget bara golven som sopats av. Så tydligen är det ganska vanligt att folk lämnar ifrån sig lägenheterna i ostädad skick.

Vi hörde emellertid nyligen om ett fall där de nyinflyttande hyresgästerna inte var lika flata som vi. När de upptäckte att lägenheten inte rengjorts kallade de ögonblickligen på vicevärdar. Sedan meddelades den avflyttade hyresgästen att man beställt folk från arbetsförmedlingen att göra rent efter honom och att räkningen skulle tillställas honom. Det blev en historia på 200 kronor och han fick snällt betala! Ett efterföljansvärt exempel om man råkar ut för folk som inte skäms för att lämna den egna lorten kvar åt andra.

Knep och råd från händig busmor

● Det är egentligen vid knuten slipsarna slits och när de börjar se "tufsiga" ut där kastas de bort. Det är skada, eftersom det i regel rör sej om fint siden, skriver sign. Susanne och berättar hur hon utnyttjar makens kasserade slipsar:

Av en slips får jag "klänning" till två klädhängare. Jag skruvar bort kroken från den enkla trägalgen, klipper slipsen mitt av på mitten så jag får två bitar, som alltså räcker till två galgar. Den smala ändan sys ihop och slipsbiten trådes över galgen. Där slipsen blir bredare och är öppen klipper jag bort överflödigt tyg och kastar sedan ihop med fina stygn längs galgen. Sedan är det bara att skruva fast kroken på sin plats. Med åren har jag fått många vackra klädhängare på det sättet, hängare som är skonsamma mot kläderna.

● Ett annat tips kommer från sign. Rosa:

Så här års när vitkålen är mjäll och fin vill man gärna bjuda familjen på kåldolmar. Men det är en rätt som verkligen inte är snabblagad. Värst tycker jag det är när

dolmarna ska bindas samman med tråd eller med hjälp av tandpetare — för att inte tala om när man sedan ska avlägsna "bindemedlet" från de varma dolmarna före serveringen. Nu har jag hittat ett fint knep som jag gärna vill vidarebefodra till Vi Kvinnors läsare: Jag tar helt enkelt en äggvita, vispar den en aning och med hjälp av en liten brödpensel bestryker jag kålbladets yttre kant med äggvita och sluter till. Det går som en dans, ingen kåldolm blir trasig och oaptitlig och inga pinnar eller trådar behöver avlägsnas när rätten ska på bordet.

Bilden visar åskådligt hur man går tillväga för att av en gammal slips få klädsel till två klädgalgar.

PLASTPÅSAR KRING LEKSAKER är ett otyg, fastslog härförleden Konsumentinstitutets "Råd och Rön". Man måste starkt protestera mot att de används till förpackningar där de med lätthet kan hamna direkt i händerna på barnen. Ofta kan de med lätthet trådas över huvudet och denna spännande lek har kostat många barn livet. Bort med plastpåsen från barnens leksaker, säger Råd och Rön. Vi instämmer!

Serjosja . . .

Forts. fr. sid. 12

Mamma satt och ammade Lonja. Jämt ammade hon honom . . . Leende sa hon till Serjosja:

— Titta bara vilken söt liten näsa han har.

Serjosja tittade: inget särskilt. "Hon tycker om hans näsa", tänkte Serjosja. "därför att hon älskar honom. Förr älskade hon mej . . ."

Och han gick ut till tant Pasja.

— Vad gör du där? frågade han med tjock röst.

— Ser du inte det, svarade tant Pasja med rätta, Kotletter.

— Varför är det så många?

— De ska räcka till middag åt oss alla och till matsäck för dem på resan.

— Reser de snart?

— Inte alldeles snart. I kväll.

— Om hur många timmar?

— Det är många timmar kvar till dess.

De åt i all hast. Ute var det redan alldeles nermörkt. Korosteljov ringde upp någon och tog adjö. Serjosja tryckte sig intill hans knän och rörde sig knappast medan Korosteljov under samtalet rufsade om i hans hår med sina smala fingrar.

Chauffören Timosjin kom in och frågade: — Nå, är ni färdiga?

Tant Pasja följde med honom ut. Mamma började linda in Lonja i ett vadderat täcke. Korosteljov sa:

— Inte än, annars blir det för varmt för honom. Vi har tid än.

Han hjälpte Timosjin att bära ut de packade väskorna. Genom dörren strömmade kylan in i rummet. Timosjin och Korosteljov drog in snö med stövlarna. de torkade inte av sig om fötterna och tant Pasja sa ingenting, ty hon visste: nu lönar det sig inte! Det bildades pölar på golvet, där blev vått och smutsigt. Det luktade av snö, bastmattor och tobak.

Nu var allt därute: möblerna, koferterna, väskorna med matsäck, paketet med Lonjas lindor. Hur tomma rum dock kan vara! Bara några papper ligger och skräpar och en dammig medicinflaska.

Korosteljov tog Serjosja under armarna och lyfte honom högt, kysste honom varmt och sa beslutsamt: — På återseende, min pojke. Ha det gott och glöm inte vår överenskomelse.

Mamma började kyssa Serjosja och gråta: — Serjosja, säg adjö till mej!

— Adjö, adjö, svarade han hastigt. Han andades häftigt och såg på Korosteljov. Belöningen uteblev inte. Korosteljov sa:

— Du är en tapper karl, Serjosja.

— Ni har ju glömt att sätta er ner, så som det är brukligt före en avresa! ropade plötsligt tant Pasja.

De vände tillbaka in i rummet och satt ett ögonblick tigande och såg på varandra. Tant Pasja reste sig först och sa:

— Och nu, med Gud!

De gick ut. Det snöade, allt omkring var vitt. Dörren stod vidöppen. På väggen hängde en lykta med ett ljus i och i dess sken virv-

lade snöflingorna omkring. Lastbilen med packningen stod mitt på gården. Timosjin täckte över packarna med presenningen. Sjurik hjälpte honom. Folk stod runt omkring: Sjuriks mor, Lida, och alla möjliga andra människor som ville ta farväl av Korosteljov och mamma. Allihopa och allt runt omkring föreföll Serjosja främmande, som om han aldrig sett det förr. Deras röster klingade också främmande . . .

— Det blir en besvärlig resa, sa Timosjin med främmande röst. Det är halt.

Korosteljov hjälpte mamma och Lonja in i förarhytten och vecklade om dem en filt: han älskar dem mer än alla andra, han ser till att de har det bra . . . Själv svingade han sig upp på flaket och stod där hög som en staty.

— Kryp under presenningen, Mitja! ropade tant Pasja. Annars pis- kar snön dej i ansiktet!

Han hörde inte på henne och sa: — Serjosja, gå åt sidan, så du inte kommer under bilen.

Motorn började brumma. Timosjin satte sig vid ratten. Vagnen gnisslade, ryckte framåt, så tillbaka, framåt och tillbaka igen. Snart är den borta, man stänger dörren, släcker lyktan och det är slutet.

Serjosja stod avsidet i snöyran. Ansträngt tänkte han på sitt löfte och bara ibland steg ur hans bröst en lång, tröstlös nästan stum snyftning. Och två ensamma tårar sippade genom ögonfransarna och gläns- te i ljusskenet: två tunga tårar, inga barnatårar längre, nej en pojkes tårar, bittra, frätande och stolta . . .

Han höll inte ut längre, gjorde helt om och gick in, ihopkrökt av smärta.

— Vänta! skrek plötsligt Korosteljov och bultade på Timosjins förarhytt. Serjosja! Skynda dej! Fort! Hämta dina saker! Du följer med!

Och han hoppade ner på marken.

— Skynda dej! Vad har du att packa in? Allt ditt pick och pack. Leksakerna. Skynda på!

— Mitja, vad tar du dej till! Mitja, tänk dej för! Mitja, har du blivit galen? skrek tant Pasja och mamma med ur förarhytten. Upprörd och förargad svarade han:

— Ah, prat. Det är ju, vet ni, det är ju helt enkelt tortyr. Ni får göra hur ni vill, men jag står inte ut med det. Och därmed punkt.

— O Gud, o Gud! Han kommer att gå under där! kraxade tant Pasja.

— Håll upp med det där, sa Korosteljov. Jag tar på mej ansvaret, förstått? Inget kommer att hända honom. Alla de där dumheterna har ni fått i huvudet. Skynda dej, skyn- da, Serjosja!

Och han sprang in i huset.

Serjosja var till en början som förstenad, han kunde inte fatta det. Hans hjärta slog så häftigt att det bultade i tinningarna. Så sprang han in i huset, alldeles andlös, genom rummet, fick tag i sin lilla apa i flykten — och plötsligt övermannades han av förtvivlan: Korosteljov hade väl hunnit tänka sej för, mamma och tant Pasja hade säkert över- talat honom — och han sprang till-

baka igen. Men Korosteljov kom springande mot honom.

— Skynda dej, fort! Tillsammans började de packa ihop Serjosjas saker. Som i feber grep Serjosja första bästa han fick tag i av sina grejor och slängde det i kistan som tant Pasja tagit in. Hjärtat bultade ända upp i halsen på honom och gjorde det svårt att andas och att höra.

— Fortare, fortare! skrek han medan tant Pasja pålsade på honom. Så slet han sig lös och sökte Korosteljov med ögonen. Men bilen stod på samma plats och bredvid stod Korosteljov och uppmanade honom att ta adjö av alla.

När det var gjort lyfte han upp Serjosja och stoppade in honom i förarhytten hos mamma och Lonja.

I förarhytten är det trångt: en, två, tre, fyra personer, oj då! Timosjin röker. Serjosja måste hosta. Han sitter inklämd mellan Timosjin och mamma, mössan har halkat ner på ögonen, halsduken hotar strypa honom och man ser ingenting utom vindrutan som lysas upp av bilens lyktor och snön som virvlar mot den. Förfärligt obekvämt, men det bekymrar inte oss: vi reser. Vi reser alla tillsammans i vår bil, vår Timosjin kör oss och därute, över oss, åker Korosteljov, han älskar oss, han bär ansvaret för oss, snön pis- kar honom i ansiktet, men han har satt oss i förarhytten, han tar oss med allesamman till Sjolmogory, vilken lycka. Ovissheten, det gör ingenting, men säkert är det härligt där, därför att vi reser dit. Timosjin tutar varnande och den glittrande snön stormar mot vindrutan, direkt mot Serjosja.

Handsken är kastad . . .

Forts. fr. sid. 17

om och måste medge att hon inte är och aldrig kan bli som kvinnan i annonsen, i TV-rutan och i filmen. Men nöd lär naken kvinna spinna och därför spinner hon oavbrutet för att om möjligt dölja sin egen ofullkomlighet. Tjocka anklar blir en olycka, ålderdom en förbannelse.

Den som är vacker har framgång! Tydligare kan det väl inte sägas att skönhetskravet gått över från show-businessens värld till att omfatta kvinnoidrotten, metallindustrin osv. — med andra ord har ryckt in i vår egen vardag och är ett hot mer än en utmaning. Metodiken är så gott som genomförd. Jag säger så gott som, därför att jag tror att den nämnda parollen så småningom kommer att lyda: Den som inte är vacker förtjänar det! Jag tror vi går mot en tid som vill göra spegeln på väggen till föremål för kvinnornas kärlek och hat, medan männen riktar blicken mot stjärnorna och när dem.

Reidun Nygaard

Kontakt med . . .

Forts. fr. sid. 4

i nybyggda fuktiga lägenheter för att få billigare hyra, och som när lägenheten var torr fick ge plats för nästa hyresgäst. Ej sällan var det familjer med många barn, som hade svårt att få lägenhet. Jag träffade sådana stora familjer, som hade måst smuggla in några av sina barn på natten, därför att hyresvärden ej tog emot familjer med mer än två eller tre barn — 'men vi var sex' — som en bekymrad husmor sade.

Inneboendesystemet florerade på ett sätt som gav anledning till många skrivelser. Social Tidskrift, som ansågs mycket radikal, tog upp frågan och gick i härnad mot vad som kallades 'inneboendeeländet'. En inneboende kunde ofta ej få hyra annat än en sängplats för natten till viss tid på morgonen och efter liggdags på kvällen. Främmande män och kvinnor bodde i samma rum som familjen, och man fick ibland packa ihop sig så att det på kvällarna ej fanns plats mellan bäddarna. Jag minns att jag frågade en prydlig medelålders jungfru, som lämnat sin plats för att utbilda sig till barnmorska och ej kunnat finna någon annan bostad, hur hon klarade sig. 'Ja, man kan naturligtvis inte klä av sig eller tvätta sig', sade hon, 'man får försöka att gå till någon bekant ibland för att byta och tvätta sig, eller till badhuset om man har råd.' Jag vet inte om den nutida trångboddheten är så mycket bättre, men bostädernas kvalitet och bekvämlighet är en helt annan. Av de nog så pittoreska men osunda 'stadens käkar' är de flesta nu borta, och de som finns kvar är reparerade och ofta mycket hemtrevliga.

Det var ett intressant men ofta tungsamt arbete. Man såg mycket elände, och det var förvånande hur snygga och prydliga de trots allt höll sina hem."

Skolköksinspektris i Stockholm

Jag hade arbetat tre år i bostadsinspektionen, när jag blev erbjuden plats i Stockholms folkskolor som

Ovanlig sjukdom

När jag härförleden låg sjuk till sängs släppte min fru in lilla Barbro i sovrummet. Barbro är 6 år och den näst äldsta av grannfamiljens fem barn.

Barbro neg vackert och såg sig sedan nyfiket omkring i rummet och spejade i vråarna. "Vad letar du efter?" frågade jag. Lilla Barbro ville först inte ut med språket. Men det var tydligt att hon saknade något hon annars var van att se vid "sjukdomstillfällen". Så lyste ett leende upp hennes runda ansikte och full av vetgirighet utbrast hon: "Barbyn vill jag se!" P. G.

skolköksinspektris, en alldeles ny befattning. Sedan den första gruppen skolkökslärarinnor gått ut, hade Stockholms stads folkskolor öppnat egna skolkök, det ena efter det andra, av olika typer, mycket olika lokaler, inredning och storlek. Man började känna behov av en sammanhållande kraft och regelbunden inspektion.

Omedelbart efter mitt tillträde av befattningen blev jag uppmanad att snarast möjligt till folkskolestyrelsen inkomma med förslag till samordnande och omorganisation av skolköksundervisningen. Chefen för folkskolestyrelsen var då Fridtjuv Berg. Jag var intresserad av uppgiften och lycklig att få med mina gamla älskade skolkökslärarinnor att göra, vilkas ordförande jag varit från det skolkökslärarinneförbundet bildades.

Omedelbart efter mitt tillträde av befattningen tog jag itu med min plan — arbetade dag och natt — hade konferenser med skolkökslärarinnorna och rådgjorde med den ena gruppen efter den andra, och hann verkligen få ihop ett förslag till den bestämda tiden för att överlämna det till Fridtjuv Berg.

Jag lämnade min befattning som ordinarie skolköksinspektris 1913, och gav mig i kast med ännu ett nytt yrke, yrkesinspektrisens, och därmed hade jag nått det arbete, som väl kan kallas mitt livsarbete.

Forts i nästa nr

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdad sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga kvinnornas rättigheter: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra alla barn ett lyckligt liv i trygghet; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Ur innehållet:

Amerikanska kvinnor i aktion för freden

Kontakt med arbetslivet

Änkor utan änkepension

Marsch i dödens cirkel

Olyckor som kan undvikas

Handsken är kastad

För att värna ett kulturarv

Mitt blomfönster

Novell, korsord, Hem och hushåll, broderier m. m.

OMSLAGSBILDEN:

Hemma från landet igen — skönt med ett bad!

Tidningen

V I K V I N N O R

Argång 14

Redaktör och ansvarig utgiv.:
VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 6 kr
Lösnummer 75 öre

Postgiro: 513 23. — Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va
SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1962